

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1875. Första Kammaren. N:o 29.

Onsdagen den 21 April.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades protokollet för den 10 dennes e. m.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 8 och 14 dennes bordlagda utlåtande N:o 14, i anledning af väckt motion om ändringar i gällande strafflag samt i Kongl. Förordningen om strafflagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall den 16 Februari 1864.

*Häktning för
fridsbrott.*

Herr von Gegerfelt: Under åberopande af min vid betänkanDET fogade reservation, torde jag få närmare utveckla de skäl, på grund af hvilka jag icke kan instämna i Utskottets förslag. Utskottet yttrar, att det finner det faktiska förhållande, att, på sätt motionären anmärkt, våldsgerningar och fridsbrott under senare tider betydligt tilltagit, icke böra af lagstiftaren lemnas utan uppmärksamhet, utan å hans sida föranleda någon åtgärd för dessa brotts hämmande. Här är naturligtvis icke tillfälle att ingå i pröfning af hvilka åtgärder kunna och böra vidtagas inom de delar af lagstiftningen som ligga utom området för Lag-Utskottets verksamhet. Många förslag hafva i sådant hänseende blifvit väckta hvilka dels redan af Riksdagen blifvit pröfvade, dels äfven äro beroende på pröfning. Jag erinrar om de gjorda framställningarne angående religionsvårds beredande vid större arbetsföretag, polisens förbättrande på landet, anslag till brottslingars gripande och efterspanande o. s. v. Hvad nu den förevarande frågan beträffar, instämmer jag fullkomligt med Utskottet deri att någon ändring i strafflagen eller skärpning af deri utsatta straff icke bör ske, men jag anser ännu mindre, att medlet bör sökas i ändring af gällande föreskrifter om häktning och allra minst sådan ändring som Utskottet föreslagit. Föreskrifterna om häktning återfinnas i förordningen om nya strafflagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall den 16 Februari 1864, hvilken skiljer mellan brott, för hvilka häktning *skall* ske, eller sådana som medföra dödsstraff eller straffarbete i två år eller derutöfver, och sådana brott för hvilka häktning *må* ske, eller sådana, som äro

Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)

ringare än nyssnämnda, men på hvilka dock straffarbete följa kan; i afseende på hvilka senare är stadgadt att bofast man, då det ej skäligen befaras att han afviker eller genom undanrödjande af bevis eller egendom sakens tillbörliga utredning hindrar, *skall* å fri fot lemnas. Dessa stadganden äro korta men konsekventa och bestämda samt efter min åsigt riktiga. Derigenom bestämmes nemligen, att det enda ändamål med häktning, som lagligen kan och bör sökas, är att hindra brottslingen att undandraga sig sitt straff, men lagstiftaren har också förutsatt, att detta straff måste vara af någon större betydelse för att rättfärdiga en sådan åtgärd. Från dessa grundsatser har Utskottet på ett betänkligt vis afvikit och derjemte invecklat sig i inkonsequenser, som jag närmare vill påpeka.

Utskottet säger att desse arbetare, som icke äro med något band fästade vid den ort, der de vistas, vid våldsgeringarnes begående hängifvit sig åt förhoppningen att genom afvikande från orten kunna undgå rättvisans straffande arm. I förbigående får jag nämna, att Utskottet kort förut säger att dessa brott i allmänhet begås i sådan öfverretning, att brottslingen icke kan förutsättas ega erforderligt sinneslugn för beräkning af straffpåföljden. Detta strider något emot hvartannat, och det sista yttrandet är kanske det rätta. Utskottet säger vidare, att för upprätthållande af allmän ordning vid sådana tillfällen, då en folkmängd för något allmänt arbete eller annan orsak är samlad, kan vara af högsta vikt, att uppviglare till våldsamheter och fridsbrott må, äfven der han gjort sig skyldig allenast till mindre sådan förbrytelse, kunna, för afböjande af större oordningar, tagas i fängsligt förvar. Således har Utskottet, hvilket ock af lagförslaget framgår, velat i häktningen inlägga något afskräckande, hvilket är straffets men icke häktningsens ändamål. Ändå värre synes vara, när Utskottet vill, att den ena personen skall inmanas i häkte för att den andra icke skall begå brott. Vidare har Utskottet föreslagit att häktning må ske dels för brott, som medföra ovilkorligen endast böter, dels för sådana som medföra böter eller fängelse, när försvårande omständigheter förefinnas. När man tager i betraktande, att en person som häktas, kan få sitta inne å landet ända till tre veckor, innan han ställes inför rätta, och att, när lagen medgifver hans häktning, domaren kan qvarhålla honom häktad under hela ransakningen, skulle, om Utskottets förslag antages, kunna hända, att en brottsling, efter att en eller annan månad hafva varit häktad, slutligen dömes till ett ringa bötesbelopp, som ej motsvarar hvad han lidit genom att under en lång tid hafva varit sin frihet förlustig. Detta är hvarken principelt riktigt eller rättvist.

Jag kommer nu till de inkonsequenser, hvartill Utskottet gjort sig skyldigt. För att göra sig reda derför, måste man kasta en blick på de förbrytelser, som Utskottet afser. Utskottet säger, att den må häktas, som misstänkes att hafva begått hemfridsbrott eller våldfört annan å sådant ställe som i 11 Kap. 15 § Strafflagen omförmäles. De hemfridsbrott, som här afses, återfinnas i 10, 11 och 12 §§ i

Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)

11 Kap. nämnde lag. I 10 § stadgas: *Bryter man annans hemfrid, i ty att man med våld, eller eljest emot hans vilja, intränger i hans hemvist, vare sig gård, hus eller fartyg, eller vägrar att derifrån, efter tillsägelse, sig begifva, eller ock dit sig insmyger eller der gömmer sig undan, utan att kunna skäligen anledning dertill visa; straffes med böter, dock ej under 10 Riksdaler eller fängelse i högst sex månader.*

I förbigående må anmärkas att här afses endast det fall, då det sker utan afsigt att begå våld; förefinnes sådan afsigt, medför brottet straffarbete och således redan nu häktning. För dessa förbrytelser, som i de aldra flesta fall medföra endast böter, skulle enligt Utskottets förslag häktning kunna ske, men här möter det förhållande att i 6 § samma kapitel är stadgadt, att åstadkommer man å ställe som i 5 § sagdt är, d. v. s. Konungens slott i hufvudstaden, eller annorledes i slott, hus eller gård der Konungen vistas eller å rum der Riksdagen, dess Afdelningar eller Utskott församlade äro eller inför sittande Rätt, Konungens Befallningshafvande eller annat allmänt embetsverk, förargelse genom svordom eller oljud eller annorledes, är straffet *böter eller fängelse*. Således, om man i ett enskildt hem gör denna förargelse skall man få häktas, men icke om man gör den i Konungens slott eller hos Riksdagen. Derpå svaras måhända, att lösa arbetare icke gerna gå in i Konungens slott eller i Riksdagens rum. Må vara! men då möter också i 11 § stadgandet: »*Brytes hemfrid genom husransakan af obehörig person eller i olaga ordning; vare straffet böter, dock ej under tio Riksdaler eller fängelse i högst sex månader.*» Uttrycket »*i olaga ordning*» vill säga, *utan föregången tillsägelse hos länsman eller kronofogde eller utan att medhafva vittnen*. De som fela häremot äro vanligen hederligt folk, och försummelsen består deri, att de icke, såsom sagdt, före det de på detta sätt söka sitt åter, iakttaga föreskrifna formaliteter. Slutligen stadgas i 12 §: »*Bryter man hemfrid, i ty att man, af ondska eller öfverdåd, slår in fönster i annans hus, eller kastar i annans gård, hus eller fartyg, in sten eller annat; straffes med böter från och med tio till och med ett hundra Riksdaler. Sker det af okynne; vare bot högst femtio Riksdaler.*» Här är således icke högre ansvar än ringa böter, och för detta brott vill också Utskottet att häktning må ega rum. Vidare säger Utskottet, att den må häktas, som begär hvarje slags våld å annan å sådant ställe, som i 11 Kap. 15 § Strafflagen omformäles, det vill säga å allmän väg, gata, torgplats eller der allmän marknad hålles. Således skulle man kunna häktas för den allra minsta skuffning på allmän väg. Det är ju en ytterligare inkonsequens, om man sålunda skulle få häktas för en skuffning vid en auktion, men för samma skuffning, då den sker vid i 9 § omnämnd valförrättning, uppbořds-, kommunal- eller kyrkostämma etc. äfven- som för mycket gröfre våld dervid, finge man icke häktas.

Jag skall nu komma till frågan om behöfligheten af denna lagstiftning. Utskottet har antydt, att det för den utsträckta rätten till

Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)

häktning gifves två skäl, det ena att hindra den brottslige att genom att fly undandraga sig sitt straff; och i detta afseende får jag fästa uppmärksamheten vid stadgandet i 11 Kap. 10 § Rättegångsbalken som säger, att i brottmål bör den som käres till genast å Rättens bud till svars komma: Gör han det ej då må han hemtas på egen bekostnad, en åtgärd som kan blifva ganska dyr för honom, men mindre dyr för staten, än om han häktas. Det andra skälet för denna häktning vore att hindra våldsamheter att taga större omfattning, då desse arbetare äro tillsammans. Jag fäster uppmärksamheten på ett lagbud som återfinnes i 10 Kap. 13 § Strafflagen: »*Samlar sig folkmängd tillhopa och störer lugnet eller allmänna ordningen, utan att dock lägga å daga sådant uppsåt, som i 7 § sägs, och skingrar sig ej den folkmängd, på offentlig myndighets befallning, utan visar trotsighet deremot; då skola anstiftare och anförare af det upplopp till straffarbete i högst ett år och annan deltagare i upploppet till böter från och med tio till och med tvåhundra Riksdaler dömas*». Här kan ädömas straffarbete, och således får häktning i detta fall ske enligt nu gällande lag. Skilnaden mellan gällande stadgande härutinnan och Utskottets förslag är, att enligt det förra skall allmän åklagare först uppmana folkmängden att skingra sig, innan häktning får företagas, och enligt Utskottets förslag är detta ej behöfligt. Hvad särskildt angår hemfridsbrotten, få de icke åtalas af allmän åklagare utan angifvelse af rätt målsegande, och då häktning ej får ske för andra brott än dem, som berättiga till allmänt åtal, måste således en åklagare, för att med stöd af denna lagförändring kunna upprätthålla ordning, först gå och fråga målseganden om han vill hafva brottet åtaladt, hvilket svärligen kan förenas med den skyndsamhet hvarmed häktningsåtgärden måste vidtagas för att den i förevarande hänseende skall blifva verksam. På dessa skäl får jag vördsamt yrka afslag på Utskottets hemställan.

Grefve Horn: I flera hänseenden har jag blifvit af den föregående talaren förekommen. Jag instämmer nemligen med honom derutinnan, att jag anser någon ändring i gällande strafflag i afseende på bötesbestämmelserna icke böra ega rum. Vidare instämmer jag i allt hvad han nämnde i afseende derpå, att någon häktning för hemfridsbrott efter 11 kapitlet 10, 11 och 12 §§ Strafflagen icke bör ifrågakomma. I afseende på den senare paragrafen vill jag dock tillägga en omständighet. I 13 § af 11 kapitlet sagde lag stadgas nemligen, att åklagare icke få åtala dessa hemfridsbrott utan målssegandens angifvelse, och således beror det helt och hållet på målsseganden, om brotten skola åtalas. Det skulle förete sig bra egenomligt, om nu ett sådant brott beginges och åklagaren verkställde häktning, men icke fick målseganden att åtala. Detta är en af de stora anledningar, hvarför jag icke anser häktning för sådana mindre brott böra ega rum, i synnerhet som genom dessa allmän ordning och säkerhet icke i någon hög grad störas. Deremot finnas

*Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)*

andra mindre brott, som äro af den beskaffenhet, att det ofta vore en god sak, om polismyndigheten finge kraftigt ingripa för att stäfja desamma, nemligen i de fall, som afses i 9 § 1 mom. 11 kap. Strafflagen och 15 § 2 mom. samma kapitel. I det första af dessa lagrum står: *gör man våldsgerning å annan vid valförrättning, uppbörds-, kommunal- eller kyrkostämman, läsförhör, landtmäteriförrättning eller annan sådan offentlig sammankomst eller då allmänt ärende eljest förehafves etc.* Jag medgifver väl, att sådant våld icke ofta förekommer, men man kan dock tänka sig att det kan förekomma, till exempel vid valförrättningar och uppbördsstämmor; åtminstone i utlandet erfara vi, att våldsamheter mycket ofta ske vid valförrättningar, till exempel i England. Vidare har jag ansett att stränga åtgärder borde kunna vidtagas mot brott enligt 15 § 2 mom. nämnda kapitel, eller då någon våldför annan på allmän väg, gata, torgplats eller der allmän marknad eller auktion hålles. På landet är det just vid marknader och auktioner, som i allmänhet krakel ofta uppkommer; och det vore efter min åsigt väl om polismyndighet der kunde få ingripa och i förvar taga sådana personer, som dervid ofta i öfverdåd och under inflytande af ruset förgå sig. Men jag vill icke gå så långt i afseende på häktning för sådana brott, som Utskottet, eller att förbrytare mot dessa lagbud skola hållas i häkte tills ransakning kan företagas. Jag vill endast, att polisbetjeningen skall ega rätt taga dem i förvar och qvarhålla dem så länge, tills faran för vidare våld upphört. Vunne man ett sådant lagstadgande, tror jag ofta skulle kunna förekommas stora ordningar och våldsamheter på landet och äfven i städerna på marknader och auktioner. Det är naturligt att, då sådan häktning ifrågakomme, den blefve af den beskaffenhet, att den endast kunde ske på bar gerning, ty då nämnda fara för vidare våldsamheter upphört, finnes ingen anledning till häktningens fortvaro. Jag finner därför, att, om vi skola i afseende på lagen om häktning göra någon ändring, så bör den göras endast i detta syfte; hvarför jag får yrka bifall till min reservation.

Herr Stråle: Såsom den förste talaren redan anmärkte, innehållas i 19 § 5 punkten Promulgationslagen bestämda föreskrifter om, då häktning *skall* ske, äfvensom särskildt i nämnde paragrafs 6 punkt, att häktning *må* ega rum i det fall, då någon misstänkes att hafva begått brott, som ringare är än i 5 punkten säges, men hvarå dock straffarbete efter lag följa kan. Lagen medgifver slutligen ett annat fall, då häktning *må* ske, nemligen i 7 punkten af nämnda paragraf, der det heter: *»okänd person, som undandrager sig att uppgifva sitt namn eller sin hemort eller emot hvilken skäligen anledning förekommer, att hans uppgift derom är osann, må, till dess tillförlitlig upplysning i sagda hänseende vinnes, i häkte tagas, ändå att brott, hvarför han misstänkes, endast med fängelse eller böter belagdt är».*

Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)

Herrarne behagade finna, att detta sistnämnda stadgande är, såsom vederbör, mycket restriktivt. Jag befarar dock, att vid våldsamma uppträden, då ögonblicklig häktning kunde vara fördelaktig, polismannen tvekar att med stöd af detta stadgande taga våldsverkaren i förvar, såvida icke mycket påtagliga skäl finnas att be-
tvifla våldsverkarens identitet. Antag, att våldsverkaren, som gjort sig skyldig till ansvar för uppsåtlig misshandel, hvarå ringare skada följt och följaktligen icke kan ådömas högre ansvar än fängelse i sex månader, uppgifver sitt namn och sin hemört, att han har en kamrat eller två, som vitsorda uppgiften; vågar man då taga honom i förvar? Jag betvivlar det, men jag är säker att, om man tager en sådan våldsverkare i förvar, och det sedermera finnes, att hans uppgift är riktig, blir polismannen af domaren dömd till ansvar. Erfarenheten visar, att dessa uppgifter ofta äro oriktiga, och följden blir stundom den, att brottslingen undgår all näpst af lagen, ty då man sedermera söker honom, får man icke reda på honom. Diskussionen inom denna Kammare i ett föregående plenum visar emellertid, att en temligen allmän klagan öfver osäkerhet på landsbygden eger rum, och vittnesbörd härom lemna äfven Andra Kammarens beslut att bifalla ifrågavarande lagförslag. Man måste följaktligen antaga behovet af förbättrad bestämmelse i ifrågavarande afseende. Mig synes dock, att Lag-Utskottet gått för långt, och i detta hänseende instämmer jag helt och hållet med hvad de två föregående talarne anført. Jag befarar att en sådan lagbestämmelse som den föreslagna skulle komma att medföra betänkliga följder, utom att den stode i väsendtlig strid mot åtskilliga andra fall af rättskränkning, der häktning icke får ske. Af vikt synes det mig företrädesvis vara, att man tillerkänner polismakten rätt att vid våldsamma uppträden, som omförmälas i 11 kapitlet 9 § 1 mom. och 15 § Strafflagen, kunna åtminstone för tillfället häkta våldsverkaren och förvissa sig om hans identitet. I förbigående tillåter jag mig fästa Herr von Gegerfelts uppmärksamhet på att det af honom åberopade lagbud i 10 kapitlet Strafflagen icke lärer kunna på dessa fall tillämpas. Bättre vinnes detta mål genom antagande af Grefve Horns reservation, ehuru den synes mig något obestämd. För egen del hemställer jag, att till 6 punkten af ofvan förstnämnda 19 § i Promulgationslagen antages ett tillägg af följande lydelse: »misstänkes någon att hafva föröfvat brott, som omförmäles i Strafflagens 11 kapitel 9 § 1 mom., eller att hafva våldfört annan å sådant ställe, som i 15 § omtalas, då må han, äfven om häktning enligt denna lag eljest för sådant brott icke är medgifven, i förvar tagas och, i händelse tillförlitlig upplysning om hans namn och hemort icke vinnes, i häkte hållas, intilldess sådan upplysning vunnits». Blevne en sådan bestämmelse meddelad, skulle polismannen säkerligen icke tveka att vid tumultariska uppträden taga våldsverkarna i förvar. Den betydande fördelen vunnas härigenom, att polismannen både kunde och borde uppträda på ett kraftfullt sätt, som sannolikt komme att göra slut på

uppträdet. Giltigt skäl att, sedan förbrytarens identitet blifvit konstaterad, kvarhålla honom i häkte, så vida han icke är lösdrifvare, finner jag icke.

*Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)*

Herr Sundell: Då jag efter betänkandet finnes antecknad såsom reservant, utan att angifvet är, hvare jag är skiljaktig från Utskottets pluralitet, anser jag mig skyldig Kammararen ett tillkännagifvande i detta hänseende; och jag får då förklara, att jag instämmer i den af Utskottets vice Ordförande, Herr von Gegerfelt, afgifna särskilda mening, hvilken jag icke åhört, då jag lät anteckna mig såsom reservant. Men till hvad Herr von Gegerfelt skriftligen och nu muntligen anført, anhåller jag att enfaldigen få lägga några ord. Såsom sjelf polischef i en om också icke stor stad, skulle jag ej hafva något emot, om rättigheten att häkta blefve utsträckt, men att denna rätt skulle erhålla en så stor utsträckning, som Utskottet föreslagit, det vore, enligt min tanke, ingalunda lämpligt eller rådligt. Det torde väl icke kunna försvaras, att det skulle vara tillåtet att häkta den, som brutit hemfrid derigenom, att han med våld inträngt i annans hemvist, men der ingenting ondt gjort, möjligen af det naturliga skäl, att han genast kördes på porten; eller den, som insmugit sig i annans bostad och der anträffades; eller den som af ondska eller öfverdåd eller af okynne slagit in annans fönster; eller den, som på allmän väg, gata eller torgplats, vare sig med handen eller med en käpp, tilldelat annan ett eller flera slag, deraf obetydlig eller kanske ingen skada vållats. Kammararens ledamöter behagade väl ändå finna, att dessa förbrytelser äro alldeles för obetydliga, att häktning för dem skulle vara tillåten.

Herr von Gegerfelt har äfven framhållit det oegentliga deri, att för en del af dessa, af mig uppräknade förbrytelser häktning skulle kunna ega rum, oakadt allmänna åklagaren icke har rättighet att, utan angivelse af målsegaren, åtala dem. Hvarthän skulle ett antagande af Utskottets förslag i denna del leda? Jo, mången gång dertill, att, sedan en person suttit häktad under 3 veckor, som är den för landet längst tillåtna tid *före* ransakning, och han derefter inställdes å ting, målseganden förklarade, att han icke påkallar undersökning, till följd hvaraf den häktade då skulle gifvas lös. Vore icke detta nära nog ett gyckel?

På grund af dessa betänkligheter har jag icke kunnat biträda Utskottets mening, och då Andra Kammararen antagit Utskottets förslag samt i följd deraf ingenting kan genom en återremiss vinnas, nödgas jag anhålla om afslag å Utskottets hemställan. Det af Herr Stråle nyss framställda förslag skulle otvifvelaktigt vara synnerligen angenämt för vederbörande polismyndigheter, men jag vet icke, huru en sammanjemkning emellan denna Kammararens beslut, om den antog detta förslag, och Andra Kammararens beslut, som innefattar bifall till Utskottets hemställan, skulle kunna åvägbringas, och jag vidhåller således mitt yrkande om afslag.

Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)

Herr Ribbing, Sigurd: Den förste ärade talaren har hufvudsakligen sökt visa det efter hans tanke olämpliga i den princip, som af Utskottet skulle hafva blifvit lagd till grund för dess förslag till ändring i nu gällande lag angående häktning. Denna princip skulle vara, att häktning vore ett medel att afskräcka från brott. Men jag ber att få fästa uppmärksamheten derå, att på 4:de sidan af Utskottets betänkande, derifrån den ärade talaren hemtat sin uppfattning, står: »för afböjande af större oordningar», och för mig är det fullkomligt obekant att *afböja* är liktydigt med *afskräcka från*. Låtom oss blott se till, huru de på detta ställe i Utskottets betänkande afsedda brott vanligen tillgå i verkligheten. En större eller mindre folkhop är af någon anledning samlad. Någon börjar att tillställa oordning på ett eller annat sätt, och de öfriga rusa efter, enligt gammal inrotad böjelse hos vårt folk, förtjusta att, synnerligen efter intagen ration af nektar och ambrosia, få deltaga i ordningens störande. Enligt Utskottets förslag skulle i sådana fall fridstöraren kunna häktas, der skälig anledning förekommer, att han för undgående af straff afviker, och detta företrådesvis med hänsyn till det af erfarenheten styrkta förhållande, att, så snart anförarne aflägsnas, hela folkhopen ofta skingrar sig, då den icke varit ledd af något öfverlagdt uppsåt att begå brott utan endast af böjelsen att se, huru ordningen störes. Utskottet har sålunda icke egentligen med sitt förslag afsett att afskräcka från brott, utan blott att afböja större oordningar genom att aflägsna sjelfva »spiritus rector», eller med andra ord, att hindra utbredning och fortsättning af våldsamheterna. Vidare har den ärade talaren framställt den fråga: behöfves väl en sådan ändring i strafflagen, som Utskottet föreslagit? Och med strafflagen har han ur densamma sökt visa, att detta icke är händelsen. Skada blott att verkligheten i det slags fall, hvarom nu är fråga, så hjert afsticker icke blott mot strafflagen, utan äfven mot de vackra demonstrationer, talaren gjort. Strafflagen må stadga huru mycket riktigt och förträffligt som helst; erfarenheten visar dock, att den icke är tillräckligt verksam för förekommande eller minskande af det slags brott som här är i fråga. Jag behöfver blott taga till exempel förhållandena i trakter der jernvägsarbeten pågå: osäkerheten är der vanligen så stor, synnerligen lördagsqvällar och söndagar, att traktens befolkning knappast vågar sig ut. Ett bekant ordspråk säger: »missbruket upphäfver icke bruket», men så obestriddligen sant detta är i sig sjelf och i teorien, lika obestriddligt är af erfarenheten bekräftadt, att i verkligheten och praktiskt motsatsen oftast gäller, eller att missbruket *upphäfver* bruket. Det hjälper icke, att lagens bokstaf är huru förträfflig som helst, om den icke göres gällande, och då så för närvarande i föreliggande ärende icke är händelsen, helst på landet ordningsmaktens upprätthållare äro och tills vidare förmodligen förblifva för fåtaliga för att, under nuvarande förhållanden, ega nog fysisk styrka att göra lagens stadgande gällande, måste alltså lagen ändras så, att den fåtaliga ordningsmakten

genom lagen erhåller i sin hand kraftigare medel att upprätthålla ordningen än som nu stå densamma till buds.

Det har blifvit sagdt, att ett sådant stadgande, som det af Utskottet föreslagna, skulle stå i strid mot konsekvensen i strafflagen. Nej icke alls! Jag ber att i detta hänseende få erinra, att, ehuru freqvensen af brott, tilltagandet af ett visst slag af sådana icke utgör en konstitutiv eller principiel grund för straffmätningen, utgör det likväl och är i allmänhet erkändt såsom en sekundär grund därför. Är nu i den befintliga strafflagen straffmätningen antagligen gjord efter konstitutiva grunder, så begår man mot denna lags stadganden ingen inkonsekvens, om, då man vet, att brott mot hemfriden hafva tilltagit, man vid straffmätningen af dessa brott *tillika* tager hänsyn till en secundär straffmätningsgrund, eller: man begår, genom att antaga Utskottets förslag, blott i den oegentliga mening en inkonsekvens mot gällande strafflag, att man bestämmer sig för en sekundär straffmätare jemte en principiel. Ofta får man i Riksdagens Kamrar höra vackert tal om humanitetens fordringar och om den af dessa fordringar följande nödvändigheten af en fortgående förmildring i straffbestämmelser. Men männe ej att skäl möjligen kan finnas, att härvid, såsom i andra fall, tillse, det de inom Riksdagen uttalade meningarne ej alltför mycket aflägsna sig från tillståndet och åsigtterna utanför Riksdagen; att sålunda i förevarande fall teorierna om humaniteten och straffmildringen ej komma i allt för skarp strid mot de befogade anspråk på säkerhet till person och egendom, som kunna framställas af dem, som på en aflägsen landsbygd icke ha så tillförlitliga väggar, inom hvilka de kunna sluta sig och skydda sig ör öfvervåld, som de äro, hvilka här omgifva oss.

Den förste talaren yttrade slutligen, att det vore märkvärdigt, att man enligt Utskottets förslag skulle kunna under en ganska lång tid i häkte qvarhålla en person, som icke begått svårare brott, än att det tilläfsventyrs kunde med obetydliga böter försonas, hvarmed sålunda häktningen vore svårare än sjelfva straffet. Det må tillåtas mig att med anledning häraf erinra, att i Lag-Utskottets förslag begagnas icke ordet *skall*, utan *må* i häkte tagas, hvadan det i någon mån gjorts beroende af vederbörande exekutiva myndighets omdöme, huruvida i ett gifvet fall häktning bör vidtagas eller ej; och det synes ju ej vara ett orimligt antagande, att offentlig embetsman verkligen besitter så pass omdöme i och om tjensten, att han icke häktar i oträngdt mål. Jag beklagar, att den ärade motionären icke är i Kammaren tillstädes, ty på grund af sin erfarenhet om förhållandena i verkligheten uti ifrågavarande afseende skulle han hafva gifvit goda skäl för den föreslagna lagförändringen. Jag skall icke söka att, såsom genom en dålig kopia, återgifva de teckningar ur verkligheten, jag af honom hört, ty jag fruktar, att dermed den fraicheur skulle gå förlorad, som originaltaflan i hög grad egde; jag inskränker mig därför till att yrka bifall till Utskottets förslag, hvars behöflighet blifvit af erfarenheten så tydligt ådagalagd. Men skulle Kammaren

*Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)*

Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)

i likhet med den siste talaren anse, att Utskottet gått för långt, ehuru det i sitt förslag är på den rätta vägen, står ju öppet att antaga vare sig Grefve Mörners förslag eller det af den siste talaren formulerade. Följden af ett sådant beslut skulle enligt mitt förmenande i båda fallen blifva, att Lag-Utskottet finge sig ålagdt och verkliga ock skulle prestera ett sammanjemkningsförslag, ty hvartdera af de båda nämnda förslagen stå i så pass nära öfverensstämmelse med det af Andra Kammaren antagna Utskottets förslag, att en sammanjemkning bör vara lätt möjlig. Jag anhåller emellertid om bifall till Utskottets hemställan.

Grefve Mörner, Oscar: Såsom af föreliggande betänkande synes, har jag icke instämt i Utskottets beslut, utan framlagt ett annat förslag, hvilket enligt min tanke bättre och kraftigare skulle leda till målet, men då Andra Kammaren antagit Utskottets förslag, anser jag mig, till undvikande af splittring i meningarne, icke böra vidhålla min reservation, utan ställa mig på Utskottets sida och efter förmåga söka försvara dess förslag, hvilket, om också icke fullt öfverensstämmande med mina åsikter, dock går i den riktning, jag anser vara af behovet påkallad.

I de flesta länder har på senare tider visat sig en sträfvan att förmildra strafflagstiftningen, en sträfvan som är ganska vacker, för så vidt den härrör derifrån, att folket nått en sådan utveckling, att dessa förmildrade lagar uppfylla sitt ändamål och sålunda äro af behovet påkallade. Skulle förhållandena deremot icke vara sådana, skulle i vissa delar af ett land stor råhet ännu visa sig, skulle brott af ganska betänkelig art, hvilka störa medborgarnes lugn och trefnad, tilltaga, då frågar jag: gör samhället då rätt att låta detta tillstånd fortfara blott för att få ega milda lagar? Måste icke samhället då, om också med sorg, vara betänkt på att vidtaga sådana strängare åtgärder, som värna lugnet och friden åt dess laglydige medborgare? Jag vädjar till erfarenheten, om icke tillståndet i Sverige påkallar åtgärder i detta hänseende. Vi läsa dagligen i tidningarne om brott af den mest råa beskaffenhet, begångna ofta endast af okynne; huru personer icke njuta frid i sina hemvist, synnerligast i trakter der jernvägsarbeten pågå, och hvarest befolkningen blir nära nog laglös. Men ej blott i trakter der jernvägsarbeten pågå, äfven i andra förekomma hvarjehanda fridstörande uppträden. I den socken, der jag bor, på det hela en lugn och fredlig trakt, blef för några år sedan en grufva upptagen — den bearbetades någon tid men måste snart nedläggas, detta gjorde att, så länge arbetet pågick, en mängd löst folk uppehöll sig vid grufvan och gjorde tillståndet sådant, att på lördagskvällarne ett fruntimmer icke gerna vågade gå ensam på landsvägen, isynnerhet icke i närheten af en der befintlig landthandel. Att tillståndet är sådant på många andra trakter, torde en hvars erfarenhet visa.

Hvad åsyftar nu Lag-Utskottet med sitt förslag? Icke att skärpa

*Itaktning för
fridsbrott.
(Forts.)*

lagen. Utan förslaget, ehuru sådant icke utsäges, torde få i första rummet anses innebära en önskan, att domaren må med allvar tillämpa den lag som finnes. De, som begå våldsgerningar, göra detta visserligen icke alltid med omständlig beräkning af alla möjliga eventualiteter, men dock oftast med den besinning, att de veta att de genom att aflägsna sig från orten lätt kunna undgå åtal. Finnes då icke något sätt att skaffa lagen aktning och samhällets laglydige medborgare den trygghet, hvarpå de kunna hafva rättmätiga anspråk? Jo, att i förvar taga sådana personer, som ådagalagt vilja att trotsa lagen och endast göra skada och intrång i andras rättigheter. Det är vanligt att, då man vill gendriva ett påstående, man söker att deraf draga orimliga konsekvenser. Så har ock den förste ärade talaren gjort och talat om, att en person, som råkat skuffa en annan på vägen, därför skulle kunna tagas i fängsligt förvar m. m. Men en så obetydlig förseelse lär väl icke föranleda någon häktning, och jag anser orätt att, blott för nöjet att vilja rifva ikull före varande förslag, uppställa satser, som man på allvar icke kan vilja försvara. Vidare säger man: det ligger en stor inkonsekvens i att allmänna åklagaren kan häkta personer för brott, som han icke eger rätt att åtala. Jag befarar dock icke några olägenheter häraf, ty en allmän åklagare bör väl kunna bedöma och inse när tiden är inne för honom att ingripa. Om en person skulle roa sig med att med våld eller eljest mot min vilja intränga i min bostad och intaga min plats samt, på min uppmaning att aflägsna sig, vägra, under förklaring att han icke ämnar begå något våld, anser jag denne person för en grof våldsvarkare. Men hvilken rätt skulle jag enligt nu föreslagna stadgandet erhålla mot en sådan person? Jo, jag skulle vara befogad att gripa honom, men på samma gång åligger det mig att utan dröjsmål anmäla förhållandet hos kronofogde eller länsman å landet eller magistrat i stad, som pröfvar om den gripne skall i häkte sättas eller genast lösgifvas. Jag har således ingen makt att sätta in våldsvarkaren i häkte och låta honom der försmäktas under 3 eller flera veckor. Dessutom kan sådant icke drabba andra än lösa personer, ty den, som har tjänst eller stadigt hemvist eller yrke, kan icke ens efter Utskottets förment barbariska lag häktas, och då torde beskyllningen för barbari finnas ingalunda grundad. Mera barbariskt är väl att blottställa samhällets fridsamma medborgare för groft öfvervåld utan att gifva dem makt att värja sig därför? Man har vidare talat om 11 § af 11 kapitlet Strafflagen, eller om hemfrid brytes genom husransakan af obehörig person. Sådan verkställs vanligen af kände och bofaste personer, och i annat fall innebär Lag-Utskottets förslag sådant befogadt skydd i detta hänseende, att man bör låta anmärkningen falla. Öfvergår jag derefter till 12 §, så stadgas der, att den, som bryter hemfrid derigenom, att han at ondska eller öfverdåd slår in fönster eller kastar in sten, skall böta från 10 till 100 riksdaler, samt, om det sker af okynne, högst 50 riksdaler. Men jag vill fråga: om jag bor på nedra botten i ett hus

Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)

och ligger svårt sjuk, låt vara vintertiden, samt en person behagar slå in mitt fönster och derigenom sätta mitt lif på spel, bör man då icke hafva makt att kunna försäkra sig om, att denne person, sig sjelf till straff och andra till varning, blir befördrad till straff? Ligger häri något barbari? Det kan ju vara ett fruntimmer, som befinner sig i sådant tillstånd, att ett dylikt hemfridsbrott kostar henne lifvet. Skall man då ursäktas en sådan våldsvärkare dermed, att hvad han gjort blott härledt sig af litet okynne? Nej, jag fordrar, att han blir befördrad till straff, så att han lär sig inse, att han icke onäpst får bryta andras frid.

Slutligen har Lag-Utskottet föreslagit, att häktning må kunna ske för brott enligt 11 kapitlet 15 § Strafflagen. Utskottet borde måhända hafva inskränkt sig till senare mom. af 15 §, men så har icke skett och medgifvas måste, att fara för oordningar alltid är stor, der en större folkhop är samlad.

Man må säga hvad man vill om konsekvensen i lagen, men jag anser lagen vara till för att skydda rätt och ordning i samhället, och der jag finner att lagen icke så gör, finner jag att man har fullt skäl att göra ändringar och tillägg till lagen. I den öfvertygelse, att den af Utskottet föreslagna lagförändringen, ehuru beklagligtvis alltför ringa, dock går åt det mål, som man bör söka uppnå, och då Andra Kammaren antagit Utskottets förslag, hvaraf följer att ändring deri icke bör vidtagas, ty vid en sammanjemkning kan hela förslaget lätt falla, vågar jag tillstyrka Kammaren att antaga förslaget sådant det nu föreligger.

Herr Caspersson: Man har i främsta rummet förebrått Utskottet, att det icke betänkt konsekvenserna af den lagförändring, som här blifvit föreslagen, och att de motiv, som Utskottet framlagt för densamma, icke heller skulle vara tillfredsställande. Man har dock medgifvit, att brott af här ifrågavarande beskaffenhet på senare tider i ganska betänkelig grad tilltagit. Detta är också ett faktum, som icke lär kunna bestridas. Såsom botemedel deremot hafva åtskilliga andra åtgärder blifvit föreslagna, som icke lyckats vinna sympati inom Riksdagen. Det återstår således endast att försöka i den riktning, som Utskottet nu föreslagit. Ändamålet med häktning är, såsom en föregående talare anmärkt, icke att förekomma eller afskräcka från brott, utan att förekomma rymning och befördra den brottslige till undergående af bestraffning. Om detta sistnämnda ändamål med häktningen vinnes, så torde deraf visserligen äfven blifva en följd, att man tillika vinner det ändamålet att afskräcka från samma brotts förnyande en annan gång, och man kan således ganska väl säga, att, ehuru häktning icke direkt afser att afskräcka från brott, så verkar den dock derhän, om den med förstånd användes. Man har såsom skäl mot Utskottets förslag framhållit, att enligt detsamma häktning skulle få ega rum för brott af mycket ringa beskaffenhet. Detta är obestriddligt; men Utskottet har icke föreskrif-

vit, att häktning för sådana brott *skall* ega rum, utan endast tillåtit, att den *får* ega rum; och man måste väl förutsätta, att de personer, som ega att inmana i häkte, skola besitta tillräckligt omdöme att i olika fall rätt tillämpa lagen. Jag tror icke, att den person, som är i den samhällsställning, att han eger utfärda order om häktning, icke skall hafva förmåga att bedöma, om häktning vid ett tillfälle bör ega rum eller icke, och icke heller tror jag, att alltför uppenbara misstag i detta afseende kunna ega rum utan att ådraga en oförståndig embetsman laga ansvar därför. Man har vidare anmärkt, att i Utskottets motiv skulle finnas en motsägelse derutinnan, att man på ena stället uppgifvit, att anledningen till de här ifrågasvarande brotten skulle ligga i en sinnesuppbrusning hos den brottslige, och på ett annat ställe, att anledningen skulle vara hoppet om att kunna begå brottet strafflost. Jag kan för min del häri icke finna någon motsägelse. Det ena kan vara motivet hos en person, det andra hos en annan, och båda motiven kunna till och med ganska väl förenas hos en och samma person. För öfrigt tror jag, att dessa af Utskottet framhållna anledningar till brottens begående och i synnerhet det sistnämnda äro fullt riktiga: ty om en person har bestämd visshet om att straffet skall följa på brottet, skall han mycket förr lägga band på sitt sinne och brottet förblifva ogjordt. Jag tror, att just den större sannolikheten, att straffet skall träffa honom, verkar vida mera afskräckande än om man skulle sätta straffet högt. Man har äfven sagt, att det skulle ligga en inkonsequens deri, att Utskottet föreslagit att häktning skulle få ega rum, då brottet begås å allmän väg, gata eller torgplats eller der allmän marknad eller auktion hålles, men icke då våldsgerningen utöfvas der Riksdag är församlad, allmänna sammankomster ega rum, eller i Konungens slott, med mera dylikt. Orsaken härtill är helt enkelt den, att erfarenheten icke visat behovet af någon sådan lagstiftning i sistnämnda fall. Utskottets förslag är framkalladt deraf, att erfarenheten visat att det förekommit hemfridsbrott och vägafridsbrott af ganska betänklig art, hvilka icke kunnat afstyras med de lagbestämmelser, som nu gälla. Af sådan anledning har Utskottet ansett sig böra föreslå en utsträckning af häktningsrätten, men icke i de fall, der erfarenheten icke visat behovet af en sådan ändring. En talare yttrade, att man enligt Rättegångsbalken skulle vara skyldig att genast komma till rätten på rättens bud, och att man i annat fall kunde häktas. Det var förmodligen hemtas, han menade, och detta ersätter icke häktningsåtgärden. En annan talare har förutsatt, att åklagaren alltid skulle vara tillsädes och kunna på bar gerning häkta den brottslige, emedan det eljest skulle vara utan någon nytta. Jag tror, att det förekommer ganska få tillfällen, då åklagaren är tillstädes; endast hans närvaro skulle vid de flesta tillfällen vara tillräcklig för att afstyra våld. Ville man åläggas åklagaren något sådant, då finge man väl på samma gång åläggas dessa brottslingar att på förhand underrätta honom, när de ämna begå våld; annars tror jag det skulle

Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)

*Häktning för
fridsbrott.
(Ports.)*

blifva svårt för honom att gripa dem på bar gerning. — Man har vidare beskylt Utskottet för inkonsequens äfven i det afseendet, att åklagaren genom den föreslagna lagförändringen skulle få rättighet att häkta i många fall, der han icke eger åtala. Om man anser detta för inkonsequens, så finnes sådan redan i nu gällande lag; våld mot maka, svärföräldrar, och andra personer, som i 45 § af 14:de Kapitlet i Strafflagen omtalas, får nemligen icke åtalas utan målsegarens angivelse; men den, som begär sådant våld, skall dock genast inmanas i häkte. Åklagaren har således, sedan häktning skett, att underrätta sig, om målsegaren vill, att brottet skall åtalas eller icke. Vid marknadstillfällen t. ex., då åklagaren vanligen är tillstädes, är ingenting enklare än att han, om något våld begås, direkte frågar målsegaren derom. Vanligen är det dock målsegaren sjelf, som begär vidtagande af laga åtgärder. För öfrigt ber jag få anmärka, att, om också lagen tillåter häktning för sådant brott, som icke får utan angivelse åtalas, följer deraf icke, att åklagaren nödvändigt skall häkta, innan han vet, om målsegaren påfördrar ransakning eller icke. Man har här velat framhålla, hurusom hemfrid kan brytas, utan att något svårare brott derigenom blefve begånget; och man har exempelvis antagit, att någon med våld kunde tränga sig in i en annans bostad utan att der sedermera föröfva något ondt. Det är nog möjligt; men jag kan icke förstå motivet till en sådan gerning och har för min del aldrig hört omtalas, att någon brutit sig in i en annans hus för att sedermera gå sin väg igen. Men deremot är det ganska vanligt, att på enstaka hemman lösa personer tränga sig in nattetid för att med våld skaffa sig nattqvarter, föda och hvad mera de behöfva, och alls icke sällsynt är, att, om de icke blifvit mottagna på det sätt de önska, belöna den njutna gästfriheten med att tända eld på huset. Om då en värlös qvinna såsom målsegande infinder sig hos åklagaren, så vore det väl icke för mycket, om han genast kunde eftersätta våldsverkaren och genom häktning försäkra sig om hans person. Det inträffar äfven icke så sällan, att hopar af okynnig ungdom sätta sig tillsammans och på landsvägarne öfverfalla alla som fara förbi. Det är icke något groft våld de utöfva mot hvar och en särskildt; men de störa dock den allmänna säkerheten; och jag har hört tillfällen uppgifvas, då ända till 40 personer blifvit på sådant sätt öfverfallna. Hvad jag nu anfört är icke lösa förmodanden och framkastade möjligheter, utan sådana förhållanden, hvarom jag har erfarenhet och som verkligen inträffat.

Jag får för min del på de skäl, jag här i korthet framhållit, yrka bifall till Lag-Utskottets nu föreliggande förslag.

Herr von Koch: Jag vet, att Kammararens icke-jurister i allmänhet icke tycka om långa diskussioner emellan dessa, och jag skall därför försöka att fatta mig så kort, som den i min tanke viktiga frågan tillåter mig att göra. Det är nog mycket vackert att här hålla tal om grymhet och hårda straff och det principiellt riktiga i att hafva

*Häktning för
fredsbrott.
(Forts.)*

milda strafflagar; och jag är icke heller den, som önskar eller brukar yrka på stränghet i strafflagstiftningen. Tvärtom instämmer jag i hvad Utskottet anfört mot det föreslagna höjandet af minimibestämmelserna i strafflatituderna. Snarare borde *dess* minskas, hvar emot det likväl kunde vara ganska lämpligt att höja *maximi*-bestämmelserna för en del svårare fall af brott mot person. Härom är det dock nu icke fråga; ty i denna del torde väl motionen få anses vara rätt besvarad. Den andra delen af motionärens förslag åsyftar en utvidgning af allmän åklagares *åtalsrätt*. Detta har af Utskottet blifvit afstyrkt. Det hade dock varit skäl att fästa någon mera uppmärksamhet vid detta förslag än Utskottet gjort; ty efter min uppfattning är just utsträckning af åtalsrätten ganska mycket af behofvet påkallad. Vid 1871 års riksdag tog jag mig friheten att fästa uppmärksamheten härpå i anledning af ett groft våld, som blifvit förfövdadt i grannskapet af mitt hem. En vildsint karl hade anfällt sin broder och skurit honom i halsen så illa, att det var en ren slump, att han icke dog af förblödning. Den brottslige fastogs af rättaren på stället och fördes till länsmannen; men brodern ville icke angifva honom, emedan blodflödet minskats, hade han fått hopp om att blifva botad. Följden blef naturligtvis att karlen släpptes och kom hem igen till sina föräldrar. Ett par dagar derefter anföll han med lie sin egen mor och sårade henne så illa dels i hufvudet genom flera svåra huggsår, dels i handen, att fingrarne nästan afskuros och hon måste föras till lazarettet. Sedan han slutligen äfven hotat fadren med yxa, kunde jag med mycken möda förmå fadren att angifva honom, och han blef då tagen i förvar. Jag erkänner, att jag redan förut lät bevaka honom intilldess han blef häktad; ty han var vådlig för alla i grannskapet. Emellertid hade denna person, ehuru han begått ett så vildsint dåd som förstnämnda farliga knifskärande å brodrens hals, icke kunnat åtalas, än mindre häktas, emedan målsegaren icke ville medgifva det. Följden blef, att han begagnade sin frihet till att begå ett ytterligare brott af ännu våldsammare art. Det förslag jag i anledning häraf framstälde vid riksdagen, innehöll att Riksdagen måtte för sin del besluta en sådan förändring af 45 § i 14 Kapitlet Strafflagen, att i stället för ordet *det* på femte raden insattes orden »*kroppsskada uppsåtligen blifvit förfövdadt med knif eller svärd eller annat lifsfarligt vapen eller brottet*» — — — Ärendet hann Lag-Utskottet, tror jag, icke att behandla. Beträffande slutligen den af Lag-Utskottet tillstyrkta lagförändring åsyftas dermed en förbättring i just den riktning som jag tror äfven den siste talaren påpekade såsom riktig, eller den, att om man icke vill hafva grymma straff, måste man i stället se till, att de straff, man eger, verkligen blifva tillämpade, och detta så snabbt och säkert som möjligt. Härigenom vinnes mycket mera till afskräckande från brott, än genom hårda straff, de der oftast stanna vid blott hot. Det må vara sant, att Utskottet kanske icke lyckats gifva den föreslagna paragrafen en sådan lydelse, att den fullständigt passar in i hela lagsystemet. Men

Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)

vi kunna se af de många olika förslag till lagförändring, som här framkommit, huru svårt det är att lyckas deri, och jag tror knappt, att det är möjligt hvarken för Lag-Utskottet eller ännu mindre för en Riksdagens ledamot, midt under en debatt, att redigera en lagförändring så, att den fullständigt passar in som paragraf i en förut varande, större författning. Men jag tror, att man här och hädan-efter, i dylika fall, måste gå till väga på samma sätt som vi för icke så länge sedan gjorde, då fråga var om antagande af en ny dikningslag. Man förutsatte äfven då, att Kongl. Maj:t möjligen icke skulle gilla förslaget alldeles oförändradt, utan föreslå i kontraposition de ändringar både i sak och form som kunde finnas vara behöfliga. Då det gäller en mycket viktig lagfråga, derom Kamrarna äro ense i sak, är det nödvändigt att kraftigt uttala den hufvudriktning i hvilken de önska gå eller hvad man vill, äfven om man icke kunnat framställa ett lagförslag, som i alla delar är fullkomligt. Hufvudsaken är *nu*, att man fäster Kongl. Maj:ts höga uppmärksamhet på, att något härvidlag måste ske. Ty det lär väl ingen bestrida att i nu förevarande fråga något måste ske för att skydda hemfrid och vägafrid; ty det finnes knappt någon sådan mera i landet; det veta vi bäst som bo på landsbygden. Den tiden jag bodde i hufvudstaden, hade jag icke begrepp om, huru illa det stod till; men då man vistats på landet i flera år, får man derom tillräcklig erfarenhet. Värst är det naturligtvis i de trakter, der jernvägsarbeten ega rum och som äro plågade med ett större antal krogar. Då nu Andra Kammaren, hvars ledamöter torde vara bäst i tillfälle att känna, hvar skon klämmer, bifallit förslaget oakadt skarpa protester af der- varande jurister, då vidare i denna Kammare en af våra erfarnaste landtdomare och en af våra skickligaste vetenskapsmän icke ansett någon fara ligga i att antaga detsamma, då slutligen behovet deraf är så stort och det är hög tid att något i ämnet åtgöres, så tror jag för min del, att vi med full trygghet kunna gifva våra röster deråt och öfverlemna de möjligen behöfliga förbättringarne i detsamma att utarbetas med de krafter, som stå Regeringen till buds. Sådana finnas ju i rikt mått såväl i Justitie-departementet, som i Lagberedningen och slutligen äfven i Högsta Domstolen. Bland de många anmärkningar, som framstälts mot Utskottets förslag, är äfven den, att det lätteligen skulle gifva anledning till obefogade häktningar i en mängd fall, då brottet icke varit så stort, att det förtjenat en sådan åtgärd; och man har såsom exempel anført, hurusom en person skulle kunna bryta hemfriden på sådant sätt att han trängde in i ett hus, men utan att derstädes utöfva något våld eller företaga sig något egentligen brottsligt. I detta afseende har redan blifvit påpekadt, huru en sådan person endast genom att mot egarens vilja tränga sig in i huset kan åstadkomma ganska mycket ondt; en enstaka boende qvinna, som har svårt att erhålla någon hjälp, kan till följd af en dylik främmande fridstörares uppträdande endast genom skrämselfn ådragas sjukdomar, hvilkas följder kunna vara ganska farliga. För öfrigt är det

med Utskottets förslag alldeles icke meningen. att häktning *skall* ske i alla de små fall, som man här med mycken spetsfundighet gjort sig besvär att uppleta, för att visa att lagförslaget vore orimligt. Alla lagar kunna tillämpas på ett orimligt sätt, och det är ingen svårighet att ur hvilken lag som helst draga ut sådana konsekvenser, som det icke faller någon menniska in att i verkligheten tillämpa. Hvad Grefve Horns förslag beträffar, så ber jag blott att få anmärka, att vi icke äro hjälpte med att brottslingen tillvaratages och sedan strax åter släppes; och hvem skall för öfrigt bedöma, huru lång tid *säkerheten fordrar*, att han hålles i förvar? Såsom det nu är ställdt, är det icke något ovanligt, att den anfallne icke törs anfiva våldsverkaren af fruktan för hämnd; kunde denne häktas, skulle han deremot icke draga i betänkande att göra det och derigenom få honom befördrad till det välförtjenta straffet. Såsom jag redan nämnt, anser jag i denna fråga hufvudsaken vara att något blir åtgjordt, hvarigenom Riksdagens åsigt kommer till Kongl. Maj:ts kännedom, och jag vågar påstå, att Riksdagens åsigt i sådant fall endast skulle vara ett uttryck för den allmänna tanken inom landet. Jag får därför anhålla om bifall till Lag-Utskottets föreliggande förslag.

*Häktning för
fjidsbrott.
(Forts.)*

(Grefve Horn: Jag har begärt ordet endast för att i korthet bemöta några anmärkingar, som blifvit gjorda mot det af mig framställda yrkandet. Herr Caspersson har invändt, att häktning i de fall och under de vilkor, jag föreslagit, sällan skulle kunna ifrågakomma, emedan dessa vilkor förutsatte, att häktningen alltid skulle ske på bar gerning, och man i allmänhet icke kunde antaga, att åklagaren vid sådana tillfällen skulle vara tillstädes. Jag ber då att få göra den ärade talaren uppmärksam på, att jag i mitt förslag ingalunda förutsatt, att det alltid skulle vara åklagaren, som ensam finge häkta; äfven annan person kan verkställa en sådan åtgärd. Mitt förslag afser ett tillägg till 6:te punkten af 19 § i förordningen om strafflagens införande, och i 10:de punkten af samma paragraf heter det: »Den, som begått brott och å bar gerning eller flyende fot träffas, må af *en hvar* gripas, om brottet är sådant, som i 5 eller 6 punkten sägs»: i 6:te punkten, således just den, till hvilken jag föreslagit ett tillägg. Vid sådant förhållande torde den ärade talarens anmärkning mot mitt förslag få anses hafva förfallit. Hvad vidare beträffar Herr Stråles förslag till omredaktion af det i min reservation framställda förslaget, så innehåller detta ändringsförslag, att, om brott begås efter 9 och 15 §§ i 11 Kap. strafflagen, skulle brottslingen få i förvar tagas och, i den händelse tillförlitlig upplysning om hans namn och hemort icke vinnes, i häkte hållas, intilldess sådan upplysning vunnits, medan deremot mitt förslag endast afser, att han skulle hållas i förvar, så länge säkerheten det fordrade. Nu ber jag dock att få fästa hans uppmärksamhet på, att ett alldeles lika stadgande med det af honom föreslagna redan finnes i 7 punkten af 19 § i förordningen om strafflagens in-

Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)

förande, der det heter: »Okänd person, som undandraget sig att uppgifva sitt namn eller sin hemort eller emot hvilken skälig anledning förekommer, att hans uppgift derom är osann, må, till dess tillförlitlig upplysning i sagda hänseende vinnes, i häkte tagas, ändå att brott, hvarför han misstänkes, endast med fängelse eller böter belagdt är.» Detta är visserligen icke alldeles detsamma som Herr Stråles förslag, utan mera evasivt, då det afser alla brott, så snart man icke känner brottslingens namn eller hemort. Då vi nu emellertid redan hafva detta stadgande, som afser alla slags brott, så förstår jag icke, hvarför vi nu skulle antaga ett nytt liknande stadgande, som endast afser de brott, hvilka omtalas i 9 och 15 §§ af 11 Kap. strafflagen. De olägenheter deremot, som jag med mitt förslag velat afhjelpa, äro icke undanröjda, hvarken genom Herr Stråles förslag eller det upplästa stadgandet i 7 punkten. Ty detta gäller endast okänd person, medan mitt förslag afser, att hvar och en, som anträffas, då han begår brott af den beskaffenhet, hvarom här är fråga, kan häktas antingen han är känd eller icke. Jag får således för min del fortfarande yrka bifall till den af mig afgifna reservationen.

Herr von Gegeffelt: Jag anhåller att först få yttra några anmärkningar med anledning af det försvar, som, sedan jag sist hade ordet, kommit Utskottets betänkande till del, och skall derefter bemöta de särskilda yrkanden, Grefve Horn och Herr Stråle framställt.

Grefve Oscar Mörner har med tydlig anspelning på mig yttrat, att man uppställer satser, dem man icke hyser. Jag vågar tro, att detta var en sats af honom, som just icke var så allvarligt menad, och jag har derföre icke fäst mig vid den; men deremot måste jag rätta ett af Grefve Mörner begånget uppenbart misstag, då han yttrade, att jag skulle påstått, att störande af hemfrid icke är någon förbrytelse. Jag har endast, med hänvisning till vederbörligt lagrum, sagt att hemfridsbrott, som sker utan afsigt att begå våld, icke af lagen anses såsom en så grof förbrytelse, att häktning derför må ega rum.

Det har här flera gånger framhållits, att Utskottets förslag innefattar, icke att den misstänkte skall häktas, utan att han må häktas, och att det således endast är en rättighet, som blifvit åklagaren gifven, vid hvars användande han måste förväntas skola låta sig ledas af sitt sunda förnuft. För min del anser jag föreskrifterna om häktning vara af en sådan vigt, att en bestämd gräns bör vara utstakad, hvarutöver häktning icke må af åklagaren verkställas, och inom den gränsen må man vädja till åklagarens sunda förnuft, men icke utom densamma. Men, om det heter i lagen, att i det eller det fallet »må» häktas, vågar jag i motsats mot den föregående talarens påstå, att, om åklagaren utan urskilning tillämpar ett sådant stadgande och vidtager en obehörig häktningsåtgärd, något ansvar derför icke kan drabba honom; att således, om lagen t. ex. stadgar, att den, som kastar en

sten efter en annan, må häktas, den åklagare också går fri, som häktar stenkastaren, äfven om sådant icke vore af ringaste behof påkalladt. Stadgandet om den personliga friheten är dock en af de visaste bestämmelserna i lagen, och denna frihet kränkes, om åklagaren får när som helst häkta. Vi äro nu litet hvar uppskrämde af brott, som nyligen blifvit begångna, och derföre benägna att gå in på stadganden, som vi kanske eljest icke skulle vara med om. Att bot måste sökas för detta onda, derom finnes icke mer än en mening; men jag vågar bestämdt säga, att den måste sökas annorstädes, än uti ändring af häktningslagen.

*Häktning för
fredsbrott.
(Forts.)*

Grefve Mörner har vidare förblandat straff med häktningsåtgärd, då han i sitt yttrande citerade det gamla ordspråket: »sig sjelf till straff och androm till varnagel». De åsigter, han i detta hänseende framhöll, skulle, konsekvent utvecklade, leda till en sådan skärpning af straffen för de ifrågavarande brotten, att dessa derigenom komma att hemfalla under häktningslagen, äfven utan någon förändring i denna. Ginge man så till väga, handlade man åtminstone efter en princip; men det är ingen princip, att brott, hvilka lagen anser så ringa, att den endast belägger dem med böter, skola kunna medföra häktning.

Herr Ribbing har skildrat, huru det går till vid dessa vanliga våldsamheter, mot hvilka man här vill lagstifta. En folkhop samlar sig och gör oväsen; men så kommer någon och tager anföraren i häkte, och dermed afstannar oväsendet. Detta är just det fall, som förut af mig citerades, och der jag tillät mig påpeka, att åklagaren redan, enligt 10 Kap. 13 § af nu gällande strafflag, eger i sin makt att genom häktning afstyra våldsamheterna i deras början.

För öfrigt dref Herr Ribbing en sats, som jag icke kan låta passera utan anmärkning. Han yttrade nemligen att, om lagen icke tillämpas, bör den ändras. Uraktlåtenhet att tillämpa lagen lär väl ändock icke utgöra någon anledning att skrifva nya lagar; utan den åtgärd, man i sådant fall har att vidtaga, är väl att tillhålla vederbörande att tillämpa lagen.

Herr Caspersson erinrade, med anledning af de utaf mig anmärkta inkonsekvenserna i Utskottets förslag, bland annat, att erfarenheten icke visat behovet af att häkta någon för oljud i Konungens slott, Riksdagens församlingsrum etc. Derpå svarar jag endast, att erfarenheten än mindre ådagalagt nödvändigheten att häkta den, som gör husransakan efter tjufgods, och dock skulle, enligt Utskottets förslag, en sådan handling vara underkastad häktningspåföljd. Endast detta är ett så groft fel i ett lagförslag, att det utgör skäl nog att förkasta detsamma. Vill man, såsom Herr von Koch, förslagets fel oafsedt, antaga detsamma, under förhoppning att Kongl. Maj:t skall afhjelpa bristerna, må det så vara; men jag vill för min del önska, att Kammaren icke måtte visa sig så föga mån om sitt anseende såsom lagstiftare.

Enligt Grefve Horus förslag skulle den, som begår sådan våld-

Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)

samhet, som uti 9 § 1 mom. eller i 15 § 2 mom. i 11 Kap. strafflagen sägs, få, »äfven om häktning enligt denna eljest å sådant brott icke följa må, häktas och i förvar qvarhållas, dock ej under längre tid än säkerheten det fordrar.» Jag vill då bemärka, att hvad här föreslås är något helt annat, än lagen förstår med häktning för brott. Det är nemligen en ren polisåtgärd, som åklagaren redan enligt gällande lag eger vidtaga, icke blott i de fall, förslaget afses, utan ock vid begångna våldsamheter af hvilket annat slag som helst. Ingen lär väl betvifla, att den allmänna polismakten eger afstyra våld med våld, och det är ingenting annat, Grefve Horns förslag innehåller.

Hvad Herr Stråles förslag angår, förstår jag icke, hvari detta skiljer sig från den nu varande lagen. Ty rättighet att häkta okänd person, som begått eller misstänkes hafva begått brott, intill dess tillförlitlig upplysning om honom vinnes, är redan i nu gällande lag stadgad, och detta icke blott om brottet hemfaller under strafflagens 11 Kap. 9 § 1 mom. och samma kapitels 15 §, utan i alla möjliga fall. Nu säger Herr Stråle, att den, som begått brott mot de två nämnda lagrummen, »må i förvar tagas och, i händelse tillförlitlig upplysning om hans namn och hemort icke vinnes, i häkte hållas intill dess sådan upplysning vunnits.» Således, om, i samma stund brottet begås, tillförlitlig upplysning erhålles om gerningsmannens person, skulle man icke få taga honom i häkte, och hvad vore då egentligen vunnit med ett sådant stadgande? För öfrigt gäller, såsom jag nyss erinrade, om detta förslag detsamma som om de öfriga här framställda, att för de fall, som dermed afses, tillämpliga stadganden finnas i den nu varande lagen, och att, om dessa icke tillämpas, sådant väl innefattar anledning att tillhålla vederbörande att tillämpa lagen, men icke att skriva nya lagar, allra minst sådana, hvilka utmärka sig för så litet sammanhang så väl emellan sina särskilda delar som mellan dessa och den öfriga lagen.

Jag yrkar fortfarande afslag.

Herr Stråle: De yttranden, som här af åtskillige talare afgifvits, ådagalägga ytterligare att ett behof verkligen förefinnes af något skärpta bestämmelser beträffande häktning. Också vill man af den omständighet, att Andra Kammaren bifallit Lag-Utskottets förslag, hemta ett afgörande skäl att godkänna förslaget, oberoende deraf att temligen välgrundade anmärkningar blifvit deremot gjorda. Huru benägen jag än är att tillstyrka strängare bestämmelser uti ifrågasvarande hänseende, vågar jag likväl icke antaga Utskottets förslag, såsom ledande till ganska betänkliga följder; och jag befarar att detsamma icke tillvinner sig den andra statsmaktens bifall. Ty icke torde det väl kunna förutsättas, att Kongl. Maj:t skulle utfärda en lag, så föga principiel, att den berättigade en polisman att häkta för sådana lindrigare brott, der förlikning mellan den förörrättade och gerningsmannen kan omintetgöra möjligheten att få den senare lag-

förd och således göra häktningsåtgärden betydelselös för dess väsentliga ändamål att befordra brottslingen till straff. Ja, sedan lagbrytaren blifvit häktad, införfassad till länshäktet och derifrån änyo utsänd till af domaren utsatt urtima ting, skulle, i händelse målsägarens före ransakningens början återkallade angifvelsen, för domstolen icke återstå annat än att låta målet förfalla och förordna om lagbrytarens frigifvande. Men, säger man, förslaget bör i alla fall antagas, för att gifva ett uttryck åt de allmänna önskingarne om förändrade bestämmelser i den riktning, förslaget afser, och Kongl. Maj:t lärer nog draga försorg om att förslaget blir i önskvärd mån omarbetadt. Den talare, som i synnerhet yttrade sig i denna riktning, framhöll dervid ganska naturligt, att åtalsrätten för allmän åklagare borde utvidgas, för att Utskottets förslag skulle komma att harmoniera med den öfriga lagen. Men nu innehåller Utskottets betänkande tvärtom ett afstyrkande af en sådan utsträckt åtalsrätt, och ett af Riksdagen i öfverensstämmelse med Utskottets förslag fattadt beslut lärer då icke kunna gifva Kongl. Maj:t anledning till en sådan omarbetning af förslaget, att åtalsrätten utsträcktes till de brott, hvarom här är fråga. Jag tror, att det vore mest värdigt Första Kammaren att, oberoende af det beslut, Andra Kammaren må hafva fattat, uttala sin egen mening. Skulle Kammaren behaga godkänna det af mig formulerade förslaget, så är det måhända tvifvelaktigt, huruvida en sammanjemkning af Kammarens beslut skulle kunna ega rum eller om frågan måste anses hafva fallit; men Kammaren hade då åtminstone ej fattat ett beslut, som icke hvilat på principel grund. Man säger, att skilnaden är liten eller ingen mellan 19 § 7 mom. af promulgationslagen och det förslag, jag afgifvit. Jag skulle dock tro, att skilnaden är högst vigtig för polismakten. Såsom jag i mitt förra anförande antydde, är det just uti ordalydelsen af det nämnda stadgandet i promulgationslagen, man har att finna anledningen, hvarföre häktning nu så sällan sker. Låtom oss antaga, att t. ex. en jernvägsarbetare begår våldsamheter, och att en polisman kommer till stället. Våldsverkaren säger då, att hans namn är det eller det, och en eller flere af hans kamrater intyga riktigheten af hans uppgift. Häktar då polismannen, och våldsverkarens uppgift befinnes sanningsenlig, drabbas åklagaren säkerligen af ansvar. Underlåter åter polismannen att häkta och våldsverkarens uppgift är falsk, går denne oftast fri; ty man vet icke hvar man skall finna honom. Enligt mitt förslag deremot skulle i det förutsatta fallet polismannen ega att taga våldsverkaren i förvar. d. v. s. bemäktiga sig hans person, hålla ett förhör med honom och sålunda söka få utrönt hvem han vore och hvar han hade sitt hemvist. Befunnes det vid detta förhör, att våldsverkaren vore känd och hade stadigt hemvist, så frigåfves han, men i annat fall kvarhölles han i häkte, till dess säkra upplysningar om honom vunnes, och i begge fallen blefve han till välförtjent näpst befördrad. Det bör heller icke förbises, med hvilken större kraft polismakten skulle kunna uppträda, om den egde en sådan i lag stad-

*Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)*

Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)

gad rättighet. Jag vågar således tro, att det är en icke oväsentlig skilnad mellan det nämnda lagrummet och mitt förslag, och för att derom söka öfvertyga Kamraren skall jag tillåta mig att ännu en gång uppläsa dem båda.

I 19 § 7 mom. af promulgationslagen heter det: »okänd person, som undandraget sig att uppgifva sitt namn eller sin hemort eller emot hvilken skäligen anledning förekommer, att hans uppgift derom är osann, må, till dess tillförlitlig upplysning i sagda hänseenden vinnes, i häkte tagas, ändå att brott, hvarför han misstänkes, endast med fängelse eller böter belagdt är.»

Mitt förslag, som afser ett tillägg till föregående 6 mom., lyder: »misstänkes någon att hafva föröfvat brott, som omförmåles i strafflagens 11 Kap. 9 § 1 mom., eller att hafva våldfört annan å sådant ställe, som i 15 § omtalas, då må han, äfven om häktning, enligt denna lag, eljest för sådant brott icke är medgifven, i förvar tagas och, i händelse tillförlitlig upplysning om hans namn och hemort icke vinnes, i häkte hållas, intill dess sådan upplysning vunnits.»

Det är således ett mycket positivt stadgande polismannen, derest mitt förslag antoges, skulle få att stödja sig vid, under det att stadgandet i 7 mom. är särdeles restriktivt.

Grefve Mörner, Carl Göran: Här har redan så mycket blifvit taladt om det föreliggande förslaget, att det måhända skulle kunna finnas öfverflödigt att något vidare derom ordades; men jag har likväl, då det gäller en så vigtig fråga, icke velat lemna obemötta en del yttranden, som här blifvit fälda. Att börja med tror jag, att man icke bör förbise, att den slutpunkt, som förekommer i Utskottets förslag, innehåller alldeles detsamma, som är i nu gällande lag stadgadt, eller att, om den, som begått brott, har »embete eller tjänst, eller fast egendom, eller eljest stadigt hemvist eller yrke, och kan det ej skäligen befaras, att han afviker, eller att han, genom undanrödjande af bevis eller egendom, sakens tillbörliga utredning hindrar; då skall han på fri fot lemnas.» Det är således icke här fråga om att betaga bofasta och kända personer det skydd mot häktning, som den nu varande lagen för dem stadgar, utan förslaget gäller endast den lösa befolkningen, som saknar stadigt hemvist eller yrkesverksamhet. Då någon, tillhörande denna del af befolkningen, bryter hemfrid eller begår sådant brott, som i 11 Kap. 15 § strafflagen omnämnes, skulle han efter Utskottets förslag få häktas. En sådan rättighet för polismakten har af åtskillige talare blifvit ansedd vådlig; men för min del kan jag icke dela denna farhåga. En talare, som lade särdeles vikt på denna sida af saken, har sagt, att en dylik rättighet ej borde medgifvas i andra fall, än då den, som begått hemfridsbrott, handlat med uppsåt, i hvilken händelse en sådan rättighet redan var i lagen medgifven. Men huru skall väl detta uppsåt kunna vara polismannen på förhand bekant? Skall man måhända för rättigheten att häkta den, som bryter sig in annans hus, fordra

att han skall först skriva på väggen, att han kommit dit i uppsåt att skada göra? Något sådant synes emellertid hafva föresväfvat den värde talaren, då han anförde att, om den, som brutit annans hemfrid, haft uppsåt att denne våldföra, kunde han, hvilken för sådant brott gjort sig till straffarbete förfallen, lagligen häktas; ty i det af honom åberopade lagrum, som härom handlar, heter det: »Begår någon sådant hemfridsbrott i uppsåt att annan våldföra; må, ändå att uppsåtet ej varder fullbordadt, till straffarbete i högst två år dömas.» Ett icke fullbordadt uppsåt att våldföra annan berättigar således, enligt talarens åsigt, till häktning. Men huru skall detta kunna vid häktningstillfället utredas, innan någon behörig undersökning skett? Ett sådant uppsåt måste naturligtvis högst sällan kunna anses ådagalagdt, förrän ransakning inför domaren egt runi. Skulle man då tolka lagen såsom den irade talaren gjort, skulle man nästan aldrig få forskottsvis i sådant fall verkställa häktning. Det vill likväl synas, att, när en person inom den kategori, som den nu föreslagna lagen afser, bryter sig in i annans hemvist och på tillsägelse vägrar att derifrån sig begifva, det icke är för mycket, att man på något sätt kan aflägsna honom derifrån i stället för att sjelf behöfva rymma fältet. Det tyckes väl ändå att den, som bor uti en lägenhet, bör hafva någon större rätt att uppehålla sig der, än den, som på sådant otillåtet sätt der intränger. Såsom flere talare redan erinrat, inträffar det emellertid på landsbygden ganska ofta, att de i enstaka belägna torpstugor boende blifva utsatta för dylika inqvarteringar af lösa personer och nödgas åt dessa lenna både föda och husrum samt sjelfve söka sig qvarter utom hus. Ett sådant förhållande kan dock, efter mitt förmenande, icke anses öfverensstämmande med de fordringar, man har rätt att ställa på ordningen i ett lagbundet samhälle.

Den talare, som först uppträdde i denna fråga, och hvilken sedermera ytterligare utvecklade sina åsikter deruti, grundade sin åsigt om vådan af den föreslagna lagen egentligen deruppå, att vederbörande åklagare skulle komma att utan urskilning tillämpa densamma. Ja! går man ut från den förutsättningen att man skall skriva en lag, hvilken skall göra urskilning öfverflödigt hos dem, hvilka komma att tillämpa den, då tror jag, att man företager sig något, som man aldrig kommer att gå i land med. Lagstiftaren lär väl vid sitt arbete vara berättigad förutsätta, att den, som kommer att tillämpa lagen, skall ega både förstånd och vilja att begagna sig deraf.

En annan talare, som också hade många betänkligheter mot det af Utskottet föreslagna stadgandet och framstälde ett derifrån afvikande förslag, utgick från den synpunkten, att en åklagare skulle kunna råka i stora svårigheter, om han vidtog en häktningsåtgärd på målsegarens angivelse, och denne sedermera med den häktade inginge förlikning. Jag tror icke, att deraf skulle uppstå någon våda för åklagaren; ty när häktningsåtgärden framkallats genom måls-

*Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)*

egandens angivelse, och med afseende deruppå varit tillåten, lärer det väl vara denne, som får därför stå ansvaret.

Att deremot, såsom några här velat göra, förutsätta att en åklagare, utan att alls göra sig reda för förhållandena och snart sagdt af kitslighet, skulle befatta sig med häktningsåtgärder i så kinkiga fall som dem, om hvilka här är fråga, det är att bra litet känna den verkliga ställningen inom landet och den personal, åt hvilken åklagaremakten blifvit anförtrodd. Jag är fullt öfvertygad, att man icke behöfver befara ett så lättsinnigt och lagstridigt förfaringssätt. Vår polismakt har, så vidt jag kan föreställa mig, icke något intresse af att gå till väga på sådant sätt, och, skulle den äfven sakna urskilning i annat, så lärer den väl icke sakna så mycken urskilning och ömhet för egen säkerhet och egen fördel, att den skulle göra sig skyldig till sådana okloka steg.

Jag för min del förenar mig med dem, som yrkat bifall till Utskottets förslag. Skulle vid lagförslagens granskning hos Högsta Domstolen sådana brister och fel komma att deremot anmärkas, att förslaget icke kan vinna nådigt godkännande, så kan man likväl hafva anledning till den förhoppning att, på enahanda sätt som skett med skogslagstiftningen, Högsta Domstolens mot förslaget gjorda anmärkningar torde kunna föranleda en nådig framställning i ämnet till en kommande Riksdag.

Herr Fröman: För några dagar sedan yttrade jag vid behandlingen af en utaf Herr Nordenfelt väckt motion om inrättandet af en landtpolis för stäfjandet af den rättslöshet, som i vissa afseenden är rådande i vårt land, att jag ville understödja det förslag, han i denna syftning framställt, men att jag fann stora betänkligheter vid att gå in på det förslag, som då låg på Kammarens bord och som nu utgör föremål för Kammarens öfverläggning. De betänkligheter i det afseendet, som här blifvit uttalade och hvilka jag icke anser nödvändigt att upprepa, visa hvilka stora svårigheter, som äro förenade med att i ett gifvet lagsystem inflicka ett nytt stadgande, som står i strid med de grundsatser, på hvilka den gällande lagen är fotad. I allmänhet har lagstiftaren ansett, att icke andra brott än sådana, som medföra straffarbete, kunna föranleda häktning, och denna grundsats är konsekvent genomförd i vår lag. Att under sådana förhållanden flicka in ett stadgande, som skulle medgifva häktning för brott, som äro belagda med endast böter eller på sin höjd fängelse, kan icke vara annat än stridande mot den grundsats jag nyss påpekade. Vådan af ett sådant stadgande blir så mycket större, när detsamma, synbarligen tillkommet för att stäfja ett visst slag af laglöshet, intages i allmänna lagen och således blir gällande för alla slag af brott och under alla omständigheter. Om t. ex. det skulle anses nödvändigt att stadga häktningspåföljd för en knuffning eller något det minsta våld, föröfvadt å allmän väg eller vid annat tillfälle, derföre att en samling af löst folk på ett eller annat ställe

har begått sådana våldsamheter, anser jag detta kunna leda till stora svårigheter, om samma stadgande skulle gälla äfven i andra fall, der icke några dylika särskilda omständigheter förefunnnes. Dessutom är här icke fråga om ett verkligen konstateradt brott, utan man skulle kunna häktas t. ex. för blotta misstanken om att på allmän väg hafva utdelat en knuffning. Man säger visserligen, att vådan häraf motväges af det förbehåll, som i 6 mom. af 19 § af promulgationslagen finnes gjordt, nemligen att »om den brottslige har embete eller tjänst, eller fast egendom, eller eljest stadigt hemvist eller yrke, och kan det ej skäligen befaras, att han afviker, eller att han, genom undanrödjande af bevis eller egendom, sakens tillbörliga utredning hindrar; då skall han på fri fot lemnas», men jag hemställer till Eder, mine Herrar, i huru många fall det är, som icke någon af de nu uppräknade omständigheterna inträffar, synnerligast den, att brottslingen genom sitt afvikande kan undanrödja bevisen och hindra sakens utredning. Jag tror således, att dessa stadganden icke komma att så särdeles ofta lända den förmente brottslingen till fromma. Man tänke sig, att ett bestämdt brott är hos allmänna åklagaren angifvet till åtal, och att åklagaren anser, att, om personen afviker, brottet icke kan utredas; han är då befogad att häkta den angifne, äfven om brottet är af den ringa beskaffenhet, som ofvan antyddes, och äfven om brottslingen vore bofast eller innehade tjänst m. m.

Beträffande den åsigt, som här blifvit uttalad, att man skulle antaga detta lagförslag i förhoppning, att Kongl. Maj:t, om lagen icke finnes antaglig, skall framlägga ett motförslag, får jag tillkännagifva, att jag för min del finner detta motbjudande och att det till och med icke skulle vara Riksdagen fullt värdigt att ingå till Kongl. Maj:t med ett lagförslag, hvilket man erkänner sig anse icke kunna blifva lag.

Med afseende å de andra förslag, som här blifvit väckta, finner jag det af Herr Grefve Horn framställda icke kunna leda till det åsyftade ändamålet, hvarförutan det icke innehar den bestämdhet, som är nödvändig för att vara afgörande i en så vigtig fråga, som den angående den personliga friheten. Lika väl kan man i ganska många, om icke de flesta, fall tillämpa den rättighet, som nu finnes, att häkta personer, som äro af starka drycker öfverlastade, ty i allmänhet äro de personer, som begå våldsamheter, i en dylik sinnesförfattning. I hvad mån Herr Stråles förslag skulle kunna medföra någon större fördel, än den, som vi nu hafva i 19 § 7 mom. promulgationslagen, är jag icke i stånd att inse. Vid sådant förhållande, samt då jag måste medgifva, att den allmänna ordningen vid många tillfällen på ett betänkligt sätt rubbats, och att det skydd för person och egendom, som man förväntar i ett lagbundet samhälle, inom vårt land på de senare åren ofta visat sig vanmäktigt mot våldsgerningar, anser jag det visserligen vara af vigt att lagstiftaren tager denna fråga i öfvervägande, men jag hemställer i detta fall, om det icke vore lämpligast att, när den lagstiftning, som skulle

Häktning för
fridsbrott
(Forts.)

Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)

hafva för ändamål att förekomma det onda, som man öfverklagar. intager ett så väsentligt rum i vår gällande strafflag, Riksdagen i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t framställde ofvannämnda beklagliga tillstånd i landet och begärde, att Kongl. Maj:t ville låta öfverse och skärpa nämnda lag i hvad den afser ansvar för brott emot den personliga friheten. Hvad det föreliggande förslaget beträffar, kan jag icke med min röst biträda detsamma.

Grefve Horn: Jag vill endast bemöta hvad Herr von Gegerfelt anmärkt emot mitt förslag, då han sagt, att efter vår nu gällande lag åklagaren skulle hafva rätt att i förvar taga en person, som förgått sig i det afseendet, som mitt förslag omfattar. Jag har åtminstone hittills icke sett något lagstadgande, som medgifver åklagaren en sådan makt, och det skulle vara mig ett nöje, om den ärade talaren ville påpeka detta stadgande. Väl vet jag, att polismyndighet, om någon brottslighet af ringa beskaffenhet föröfvas, kan för tillfället bortföra brottslingen, men ingen lag säger, att åklagaren kan häkta honom. Det är dock stor skillnad emellan att bortföra och i förvar qvarhålla en person. Om jag blott får föra bort honom från stället med skyldighet att genast derefter släppa honom, vinner jag icke dermed ändamålet. ty då ett sådant våld, som det, hvarom nu är fråga, inträffar, äro menigheter ofta samlade, och blir våldsvärkaren släppt, springer han ofta tillbaka och fortsätter sina dåd. Jag anser således, att de gjorda anmärkningarne icke inverka på giltigheten af den sats, jag har uttalat.

Herr Wallenberg: Jag bör icke skäligen kunna misstänkas för att vilja kasta mig in i de juridiska tvister, som här redan ett par timmar hafva fortgått, men det finnes andra omständigheter, som föranleda mig att taga ordet och hvilka berättiga en hvar, som har öppet öra, att uttrycka sina åsikter, de omständigheter nemligen, att här inom denna Kammare har kunnat yttras af en dess ledamot, att »säkerheten till lif och egendom är på landsbygden ingen», äfvensom att detta yttrande icke blifvit emotsagdt! Det är visserligen ett så skarpt kriterium på de rådande förhållandena, att det icke lär vara tvifvel, att något bör göras, om icke för att afhjelpa, åtminstone för att hejda olagligheterna. De, som hafva uppträdt emot detta förslag, hafva icke bestridt nödvändigheten deraf att *något* bör göras, men de säga: »blott icke detta». Då de likväl icke kunnat föreslå något annat medel att afhjelpa det onda, vet jag icke, hvarför man icke kan antaga det nu föreliggande förslaget och framställa det till Regeringens öfvervägande? Finner Regeringen, att förslaget icke kan af Konungen sanktioneras, bör den dock af hvad som vid frågans behandling inom Riksdagen förekommit känna sig lika mycket eller måhända mera manad, som af en eller annan underdånig petition från någon del af landet, att taga frågan under pröfning. Icke bör man väl heller öfver höfvan fördröja det, som är ytterst nöd-

vändigt. Då dessutom Andra Kammaren redan bifallit förslaget och troligtvis äfven på samma skäl, som här blifvit åberopade, nemligen att osäkerheten i landet är i starkt tilltagande, kan det väl icke vara lämpligt att, derföre att icke hvar och en kan få igenom sin mening, låta hela frågan förfalla och derigenom föranleda ett uppskof med frågan på ett, kanske flera år. Det är af dessa skäl och alldeles utan att våga förorda någon viss stilisering af lagförslaget, som jag tagit mig friheten att yttra mig, och jag tror, att det vore ganska illa, om Första Kammaren skulle afslå betänkandet, sedan Andra Kammaren, som ännu mera än denna Kammares ledamöter vet hvar skon klämmer, bifallit detsamma.

Jag anhåller om bifall till betänkandet.

Herr Almqvist: Jag är i det närmaste förekommen af den siste talaren och jag vill derföre blott upptaga hvad som blifvit sagdt derom, att detta förslag till lag är framkalladt af åtskilliga tillfälliga omständigheter, som förekommit, såsom t. ex. pågående jernvägsarbeten m. fl. dylika arbeten. Må så vara, att en tillfällighet möjligen är den omständighet, som gifvit anledningen till detta förslag och äfven till den opinion för sig, som det fått, men jag tror, att så ofta är händelsen med de lagförändringar, som i allmänhet förekomma. En mängd omständigheter hopa sig, som öppna ögonen på allmänheten för ett behof, som i mindre delar varit känt ganska länge. Så är händelsen äfven i detta fall, nemligen att häktning-lagen varit allt för litet tillämpad och att de, som hafva sig ålagdt att uppehålla polismyndigheten i landet, icke våga eller tilltro sig att kunna anlita denna sin myndighet just derföre, att den är så begränsad. De riskera å ena sidan ett åtal och å andra sidan att få anmärkningar emot sig för bristande nit. Men vill man mera afse den stora allmänhetens säkerhet till person och egendom än den uppbrusande och öfverdådiga äfventyraren, tror jag att erfarenheten alldeles tillräckligt har visat, att åklagaren, om icke i städerna, åtminstone på landet, finner sig allt för vanmäktig och på allt för osäker fot stående för att kunna upprätthålla säkerheten. I min embetsställning har jag många gånger varit i tillfälle att erfara. huru stora våldsamheter och ganska vådliga tilldragelser hafva egt rum derföre, att ingen från början, då tillfälle dertill var, tagit i förvar den, som begynt att bryta säkerheten. Man vågar nu icke gripa in förr än våldsamheten nått en viss grad. Kan sådant väl låta försvara sig? Jag tror det icke!

Man säger, att nu föreliggande förslag skulle strida mot konsekvensen i vår gällande strafflag. Må så vara, men jag tror, att dessa de tyska professorernes konsekvenser, som till en stor del ligga till grund för vår strafflag, i många fall äro olämpliga, och tyskarne hafva sjelfve erkänt detta. Jag tror således, att man icke bör fästa sig så mycket härvid. Det finnes dessutom flera andra fall i lagen, der denna konsekvens icke finnes, t. ex. i 24 Kap. strafflagen om

*Häktning för
fridsbrott.
(Ports.)*

Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)

åverkan. Vi veta, att åverkan icke får åtalas af annan person än målsegaren, och detta, ehuru brottet kan medföra straffarbete, då åklagaren skulle ega rätt att sjelfmant häkta. Det vore således icke öfverensstämmande med konsekvensen, att i detta fall häktning finge ega rum.

Då behovet af en förändring uti nu gällande lagbestämmelser i detta afseende förefinnes, men en lagstiftande församling icke kan vara den lämpliga myndigheten att redigera lagen, utan detta bör öfverlemnas åt Kongl. Maj:t, tror jag icke, att man bör låta afskräcka sig af den omständigheten, att lagförslaget icke är så alldeles fullständigt i sin redaktion. Folkrepresentationen kan i allmänhet ej komma längre än att tillkännagifva sin mening derom, att lagen bör ändras, och angifva riktningen hvori förändringen bör gå. När Kongl. Maj:t sedermera fått af representationen en dylik framställning, kommer sedermera från Regeringen till vår pröfning en lag, som närmar oss till det åsyftade målet. Skulle åter det föreliggande förslaget nu förkastas och frågan således förfalla, får man möjligen höra att Kongl. Maj:t med anledning deraf icke finner sig hafva skäl att föreslå någon förändring.

Jag yrkar bifall till Utskottets betänkande.

(Grefve Mörner, Oscar: Det var väl icke något öfverraskande, att en talare från Kopparbergs län afstyrkt det förslag, Utskottet nu framlagt, ty det händer ibland, och icke så sällan, att han har sina betänkligheter i afseende å Utskottets förslag; men hvad som förvånade mig var, att icke kraftigare argument anfördes emot Utskottets hemställan än dem, som jag fått höra. Talaren medgaf, att rättstillståndet på många ställen i landet är beklagligt, att fridsbrott ofta förekomme, och att det under nuvarande förhållanden vore svårt att åtala dem. Allt detta medgaf han; men sedan kom han till konsekvensen i lagstiftningen. Hvad är likväl mera konsekvent: att fullständiga en felaktig lagstiftning eller att behålla en sådan lagstiftning? Har jag erkänt, att lagstiftningen är felaktig och att lagen icke kan uppfylla sitt ändamål, att beskydda frid och säkerhet, skall jag då icke vidtaga de åtgärder, som erfordras i detta fall? Svagheten af de skäl, som talaren anført, torde jag knappt behöfva påpeka; men allra minst hade jag väntat att från honom höra en sådan anmärkning, som att en liten knuffning skulle kunne medföra häktning. Derfor lär dock aldrig någon komma att häktas. Han slutade med att säga, att det icke kunde vara lämpligt att antaga ett förslag, om hvilket man visste, att det icke skulle af Kongl. Maj:t antagas. Detta vet jag icke. Har han så väl kämmedom om hvad Kongl. Maj:t tänker göra och Högsta Domstolen skall komma att säga? Jag har icke rätt att såsom den ärade talaren öfvervara Högsta Domstolens förhandlingar, och detta gör att jag icke kan veta hvad Högsta Domstolen må tänka, men den ärade talaren får förlåta mig, om jag säger att jag icke heller anser honom såsom någon säker exponent för Högsta

Domstolens åsikter. Om jag, på sätt af min reservation synes, också önskat en annan lydelse af denna paragraf, kan jag likväl icke finna att Utskottets förslag är värre, än att det skulle kunna antagas; men gör Kongl. Maj:t icke det, kan Kongl. Maj:t ju låta framlägga ett bättre förslag. En sak är yttermera säker och det är att, då Andra Kammaren redan antagit Utskottets förslag, så, om Första Kammaren skulle besluta en skrivelse, kan icke någon sammanjemkning af de båda besluten ega rum. Om talaren anser något sådant möjligt, torde han vara så god och upplysa mig derom och huru det skulle tillgå, ty jag förstår det icke och förmodligen begripa de fleste af Kammarens öfrige ledamöter det icke bättre än jag. Genom denna lag åsyftas icke något annat än att, så vidt ske kan, i någon liten mån betrygga rätt och säkerhet, och det målet borde man icke vara rädd för.

*Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)*

Jag yrkar fortfarande bifall till Utskottets förslag.

Herr von Gegerfelt: Jag har begärt ordet med anledning af Herr Wallenbergs anmärkning, att ett här fäldt yttrande, »att säkerheten på landet vore ingen», icke blifvit af någon motsagdt. Sannolikt har det icke blifvit motsagdt derföre, att hvar och en funnit, att detta yttrande är allt för öfverdrifvet; att säkerheten är störd på de ställen, der större arbetsföretag pågå, är öfvensstämmade med verkliga förhållandet, men detta är något helt annat, än att säkerheten på landet är ingen. Det har förts oss protestanter till last, att vi icke uppgifvit något annat medel att afhjelpa det onda, än det föreslagna, af oss ogillade, att göra en ändring i häktningsslagen. Jag tog mig friheten förut yttra, att det icke synes mig böra vara genom lagförändringar som det öfverklagade onda skall afhjelpas, utan, att det hufvudsakliga medlet, som bör vidtagas, är att förstärka polisen och i nödfall kommendera trupper på de ställen, der sådana större arbetsföretag fortgå. Herr Almqvist har erkänt, att polisen är vanmäktig; och när detta är händelsen, bör man väl söka att göra den mäktig; men der icke alls någon polis finnes, kan den icke vara annat än vanmäktig. Hvad beträffar Herr Almqvists yttrande om de tyske professorernes konsekvenser, tror jag, att de af mig omnämnda inkonsekvenserna äro sådana, att man icke behöfver vara tysk professor för att finna deras betydelse. Särskildt får jag eriura angående den anmärkta inkonsekvensen, som skulle ligga deri, att åklagaren icke får häkta för åverkan, att lagen förutsätter, att häktning endast må ega rum för brott, så vida den, som är behörig att åtala, angifvit brottet till åtal; af enahanda skäl får ej heller åklagaren häkta för brott, som begås emot föräldrar, om de icke angifva brottet till åtal.

Herr Reutersvärd: Jag har begärt ordet med anledning af den siste talarens yttrande, att osäkerheten på landet endast skulle ega rum på de ställen, der större arbetsföretag fortgå. Jag tillåter

Häktning för
fridsbrott.
(Forts.)

mig dervid anmärka, att i den kommun, der jag bor, och hvarest icke några jernvägsarbeten eller andra allmänna arbeten pågå, har, sedan en handelsbod blifvit öppnad derstädes vid en lastageplats, friden blifvit så störd, att icke allenast slagsmål och öfverfall höra till ordningen för dagen, utan till och med mord blifvit begånget. Då så är och då så många motioner blifvit i detta afseende väckta, utan att hafva rönt framgång, och då detta Utskottets betänkande gifver förhoppning, att något bättre skall komma att ega rum, samt Andra Kammaren bifallit detsamma, anser jag mig icke stå till svars att icke göra något och anhåller derföre om bifall till Utskottets betänkande.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade afgifvits följande yrkanden, nemligen: 1:o att Lag-Utskottets förevarande utlåtande måtte bifallas; 2:o af Grefve Horn, att Kammaren för sin del skulle antaga följande tillägg till 6:te punkten i 19 § af förordningen om nya strafflagens införande: »Begår någon sådan våldsamhet, som uti 9 § 1 mom. eller uti 15 § 2 mom. i 11 Kap. strafflagen sägs, då må han, äfven om häktning enligt denna lag eljest å sådant brott icke följa må, häktas och i förvar kvarhållas, dock ej under längre tid än säkerheten det fordrar»; 3:o af Herr Stråle, att Kammaren måtte godkänna följande tillägg till ofvannämnda lagstadgande: »Misstänkes någon att hafva föröfvat brott, som omförmåles i strafflagens 11 Kap. 9 § 1 mom., eller att hafva våldfört annan å sådant ställe, som uti 15 § omtalas, då må han, äfven om häktning enligt denna lag eljest för sådant brott icke är medgifven, i förvar tagas och, i händelse tillförlitlig upplysning om hans namn och hemort icke vinnes, i häkte hållas intill dess sådan upplysning vunnits»; samt slutligen 4:o att ifrågavarande utlåtande skulle afslås.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till utlåtandet, hvarvid svarades många ja jemte åtskilliga nej, sedermera proposition på antagande af Grefve Horns förslag, hvartill svarades nej, vidare proposition på bifall till Herr Stråles yrkande, hvilken proposition äfvenledes med nej besvarades, samt slutligen proposition på afslag å utlåtandet, då svaren utföllo med många nej jemte åtskilliga ja; hvaruppå, och efter det proposition på bifall till utlåtandet ånyo blifvit gjord samt med talrika och starka ja jemte åtskilliga nej besvarad, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf, och sedan Kammaren, uppå Herr Grefven och Talmannens framställning, såsom kontraposition vid voteringen antagit afslag å utlåtandet, uppsattes. justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

»Den, som bifaller Lag-Utskottets utlåtande N:o 14, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utlåtandet.»

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—87.

Nej—17.

Föredrogs ånyo och bifölls Sammansatta Bevillnings- och Lag-Utskottets den 10 och 14 dennes bordlagda betänkande N:o 1, i anledning af väckt motion om tillägg till §§ 49 och 50 i Kongl. förordningen om vilkoren för försäljning af bränvin.

Föredrogs ånyo och bifölls Banko-Utskottets den 12 och 14 dennes bordlagda betänkande N:o 17, rörande Herr P. von Ehrenheims motion om pension åt Kassören Löwenadlers enka.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 12 och 14 dennes bordlagda utlåtande N:o 15, i anledning af väckt motion om upphäfvande af det i 17 Kap. 7 § Rätttegångsbalken upptagna jäf för eget husfolk och enskilde tjenare att vittne bära.

Herr Berg: Jag anhåller att få göra några anmärkningar emot det slut, hvartill Utskottet uti ifrågavarande betänkande kommit. Det ligger något motbjudande för mig deri, att gifva en sådan utsträckning åt begreppet jäf, att egna tjenare icke skola anses behöriga att i afseende å sin husbondes sak vittne bära. Jag tycker, att det är orätt att misstänka, att den ställning, hvori ifrågavarande personer stå, skulle föranleda dem att handla emot sitt samvete. Om det också kan vara i sin ordning, att stadgande i detta hänseende finnes för så närskylda personer som föräldrar och barn, tycker jag dock icke, att det bör vara samma förhållande i fråga om tjenare. Jag kan icke fatta, hvarföre man bör misstänka tjenare att bryta emot sitt samvete för att antingen fria eller fälla sin husbonde; och allra minst anser jag det vara rätt att tänka det om dem, sedan numera det är en stor skilnad i det beroende förhållande, hvori tjenare stå till sitt husbondefolk.

På de skäl, som i motionen äro angifna och hvad jag nu anfört,

yrkar jag afslag på Utskottets betänkande och bifall till motionärens förslag.

Herr von Koch: I det skick, som frågan nu är, tänker jag icke framställa något yrkande, utan vill blott till protokollet förklara, att jag, för min del, skulle vilja bifalla en förändring i det syfte, som motionen innehåller. Jag anser nemligen, att man icke bör utesluta något slags bevisning, men att domstolen bör få pröfva hvad vigt den skall lägga på vittnesmål, likasom på all annan bevisning. Jag anser, att lagstiftningen bör gå i denna riktning, till hvilken många, om ej de fleste, vid lagskipningen, så vidt ske kunnat, redan sig närmat, och att vi kunna vara färdiga dertill, då jag tror, att tjenarnes beroende af husbönderne nu i allmänhet icke är större än husböndernes beroende af tjenarne.

Herr Ribbing, Sigurd: Det synes mig kunna anföras tre allmänna skäl för bifall till Utskottets ifrågavarande hemställan. Det första är ett allmänt sedligt skäl; och det är, att tjenarne höra till den familj, i hvilken de tjena. Således af samma skäl som barn och maka böra anses jäfviga i följd af det nära sedliga band, hvarmed de äro förenade med hvarandra, böra tjenare anses jäfviga att vittne bära emot sitt husbondefolk. Att i förhållandet mellan föräldrar och barn å ena sidan, husbönder och tjenare å andra, från sedlig synpunkt sedt, en *gradskilnad* finnes, medgifver jag gerna; men någon *artskilnad* emellan barns förhållande till föräldrar och tjenares förhållande till sin husbonde erkänner jag från sedlig synpunkt icke finnas. Om också i senare tider vissa företeelser framträdtt, som häntyda på, att det sedliga bandet emellan tjenare och husbönder något slappats, d. v. s. att tjenarne allt mera kommit i ställningen af legohjon, är detta ett beklagligt förhållande, men som just derföre icke genom statens lagstiftning bör underlättas eller befordras. Det andra skälet är ett juridiskt: att tjenarne, äfven sedan husagan blifvit afskaffad, äro i en beroende ställning af husbondefolket; och lagstiftningen bör icke styra så till, att man sätter folk i frestelse att för uppfyllande af sin medborgerliga pligt bryta mot sitt samvete och mot sanningen. Det tredje skälet är, att, då enligt svensk rättegångordning två vittnen äro absolut bevisande, man bör se till, att icke vittneseden i någon mån kan misstänkas förlora i säkerhet och bevisande kraft.

På grund af dessa skäl vågar jag anhålla om bifall till Utskottets betänkande.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till förevarande utlåtande, dels ock afslag derå samt bifall till den i ämnet väckta motionen; gjordes proposition på bifall till utlåtandet samt besvarades med ja.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 12 och 14 dennes bordlagda utlåtande N:o 16. i anledning af väckt motion om förtydligande af lagens stadgande rörande förlagsgifvares förmånsrätt till fabrikers effekter.

Herr Wallenberg: I slutet af Lag-Utskottets nu föredragna betänkande läses: »I anledning häraf och då dessutom behovet af en helt och hållet förändrad lagstiftning om förlagslån redan länge varit erkändt, och det vid sådant förhållande icke synes lämpligt att för närvarande i lagens stadgande rörande detta ämne vidtaga partiella förändringar,» o. s. v. Jag ber få på det vördsammaste ur den industriela verksamhetens synpunkt hembära Utskottet min tacksägelse för ett sådant uttalande. Det är så tydligt och klart, att det icke bör lappas på den dåliga lagstiftning, som finnes, utan att det måste göras något för att få en ordentlig lag angående detta ämne. Förlagslån äro af så stor betydelse, att i fall det skall fortgå så som det nu gjort, att man endast kan lemna förlagslån emot förlagsinteckning till personer, som åtnjuta tillräckligt stor personlig kredit, utestänger man derigenom många verksamma, ehuru icke med så stort kapital försedda personer, från den gagnande verksamhet, som de eljest skulle kunna utöfva. De författningar, som finnas i detta ämne, äro 17 Kap. 7 § Handelsbalken af 1734 års lag, Kongl. Förlagsförordningen den 24 Februari 1748 och Kongl. Hallordningen den 2 April 1770. Herrarne behagade finna, att af hela denna lagstiftning den yngsta författningen är något öfver 100 år gammal. Det är tydligt, att de förhållanden, som sedermera inträffat, icke kunnat vara förutsedda, då dessa lagar stiftades; och derföre är det nödvändigt att nu få en tidsenlig lagstiftning härom. Det är ett allmänt känt förhållande, att ovisshet eger rum, huruvida i det ena eller andra fallet förlagsinteckning lagligen bör meddelas. Vi hafva här i dagarne haft exempel på, att ett af de största boktryckerierna i landet blifvit nekadt meddelande af förlagsinteckning, ehuru det har tillgångar af materiel och maskiner, som äro värda mycket stora summor. Ovissheten om hvad som är författningarnes mening är så stor, att man icke kan säga något om den myndighet, som icke vill bevilja en sökt förlagsinteckning. Man sväfvar i ovisshet om hvilka effekter kunna under förlagsinteckning inbegripas. Förlagsinteckning beviljas af olika myndigheter, dels af Kommerskollegium för jernbruk, grufvor och kopparhammare, dels af häradsrätterna för åtskilliga inrättningar, dels ock af Handels- och Ekonomi-kollegium i Stockholm samt magistraterna i öfriga städer för fabriker i städerna och deras närhet. Jag kan icke finna, hvarför icke allt detta kan besörjas på samma sätt som andra in-teckningar, och det vore då både enklare och tryggare. Jag har endast tillåtit mig erinra om denna viktiga angelägenhet, på det Kammaren måtte inse nödvändigheten af att dessa stora olägenheter blifva afhjulpna, och för den händelse att i denna Kammare skulle finnas tillstådes någon blifvande

Justitiestatsminister, trodde jag det nyttigt omförmåla, huru föråldrade lagar taga sig ut ur praktisk synpunkt.

Öfverläggningen förklarades slutad och utlåtandet bifölls.

Metriskasystemets införande i Sverige, Norge och Danmark.

Föredrogs ånyo Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 16 och 17 dennes bordlagda utlåtande N:o 3, i anledning af väckt motion om införande af ett nytt för Sverige, Norge och Danmark gemensamt system för mått, mål och vikt.

Herr Rydqvist: Till en början kan jag icke underlåta att uttrycka min förundran deröfver, att Utskottet i förevarande, särdeles knapphändiga betänkande väl har gjort en historik öfver denna frågas behandling hittills. men dervid slutat med år 1862 och således förtegit hvad som passerat år 1874; samt vidare, att under det Utskottet ansett sig behöfva i minnet återkalla hvad som i fjor af handlingarne i denna fråga då ådagalades, nemligen hvilka länder i och utom Europa antagit det metriska systemet, Utskottet icke ansett sig behöfva säga ett enda ord om andra sidan af saken, det vill säga, om alla de länder, som icke antagit nämnda system. Bland dessa finnas emellertid England och Ryssland, två länder, med hvilka Sverige står i den intimaste beröring, både hvad export och import beträffar. Af Kommerskollegii senast utgifna berättelse om utrikes handeln och sjöfarten inhemtas nemligen, att värdet af importen för år 1873 från dessa båda länder var nära hälften af importen i dess helhet, samt att värdet af exporten uppgick till mer än hälften.

I sjelfva saken ber jag att i Herrarnes minne få återkalla, hvad som bör vara för en hvar bekant, att Kongl. Maj:t sistlidet är aflät till Riksdagen en proposition om partielt antagande af det metriska systemet för *vikt*, nemligen blott vid jernvägstrafiken samt vid handel med guld, silfver, ädla stenar etc., hvaremot och ehuru, enligt samma proposition, utlåtande hade inforrats från och afgifvits af General-tullstyrelsen, General-poststyrelsen samt Chefen för Landtmäteriet, Kongl. Maj:t icke ansåg skäl då vara för handen att ifrågasätta det metriska systemets införande för andra ändamål, än jag nu tagit mig friheten påpeka. Den nådiga propositionen, som remitterades till Lag-Utskottet, blef af samma Utskott *sans phrase* tillstyrkt, och när sedermera Utskottets betänkande förekom till behandling i Kamrarna, blef detsamma i Första Kammaren, som då var så fåtalig, att ledamöternes antal uppgick endast till 67, bifallet med en rösts pluralitet, eller med 34 mot 33, hvaremot betänkandet i Andra Kammaren afslogs med en majoritet af 120 röster mot 49, hvarigenom frågan den gången förföll. Hvad som i denna sak förtjenar en särskild uppmärksamhet är de ord, Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet yttrade under den verkliga sakrika och uttömmande diskussion, som då i denna fråga förekom i Andra Kammaren. Han sade nemligen: »Regeringen

har ansett nödigt att gå varsamt till väga i denna fråga och har icke ansett tiden vara inne att nu på en gång antaga nämnda system i sin helhet. Det är lätt för de mera bildade att sätta sig in i detta system, men för mängden af folket, för dem som göra sina små uppköp på torg, hamnar och salubodar, blir detta system svårt att fatta, och derföre är det nödvändigt att vid detsamma införande gå varligt och sakta till väga». Vidare yttrade han: »Den nu gjorda framställningen är endast att betrakta såsom en s. k. »förkännare», utkastad för att, af det mottagande densamma röner, kunna bedöma de åsikter, som om det nya systemets införande göra sig gällande;» och ytterligare: »att deremot på en gång öfvergå till det metriska systemet i sin helhet, ett sådant tillvägagående af lagstifningen att hon ilar framom folkmedvetandet, det vore *ideologi*, och jag för min del vill icke tillstyrka något dylikt». Slutligen förklarade Departementschefen, att han ärnade tillstyrka, att regeringen förordnade om utarbetande af en lättfattlig framställning af det metriska systemet och derefter föreskrefve, att undervisning deri skulle ega rum i skolorna genom dess tillämpning på öfningsexempel i räkning och dylikt. Herrarne behagade häraf finna, att regeringens afsigt i fjor med framläggandet af den Kongl. propositionen, ehuru af så inskränkt omfattning, att den endast rörde en del af vigtsystemet, var blott att känna Kamrarna på pulsen, huru långt de ville gå i detta afseende, och att denna »förkännare» slutade med att Andra Kammaren med 120 röster mot 49 afslog betänkandet. Nu, ett år senare, kommer till följd af en i denna Kammare väckt motion det Tillfälliga Utskottet N:o 1 fram med ett förslag, att Riksdagen skulle i underdånig skrifvelse hemställa, »det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilka åtgärder kunna finnas lämpliga för att, *så fort ske kan*, få infördt det metriska systemet för mått och vikt gemensamt för brödrarikena och konungariket Danmark.» Utskottet tillstyrker sålunda, utan allt afseende på frågans behandling så nyligen som ett år förut, att man nu med ens skall antaga hela systemet, och att Kongl. Maj:t må använda alla sina bona officia för att få detsamma, så fort ske kan, kanske nästa år, antaget både i Danmark och Norge. Hvad är det Utskottet sålunda begär? Jo, det begär, under förutsättning, som jag för min del icke kan finna sannolik, att Andra Kammaren i år skall vända upp och ned på hvad den i fjor beslutade, och biträda de åsikter, som Första Kammarens Tillfälliga Utskott nu förordar — under denna förutsättning tillstyrker Utskottet, att Riksdagen skall hemställa till Regeringen, att den ville intressera sig för denna fråga i hela dess vidd och sålunda, med öfvergifvande af de åsikter om ett varsamt tillvägagående i detta hänseende, hvilka den i fjor uttalade, på en gång antaga hela systemet. Vi skulle således, för den händelse det lyckades regeringen att med Norge och Danmark träffa en öfverenskommelse i detta hänseende, kunna vänta, att redan nästa år eller åtminstone år 1877 få en författning, som för mått, mål och vikt bestämmer att från och med den eller den

Metriska systemets införande i Sverige, Norge och Danmark.
(Forts.)

Metriskas systemets införande i Sverige, Norge och Danmark. (Forts.)

dagen skall man räkna i miligram, kilometer, hektoliter o. s. v. i enlighet med den franska nomenklaturen, som nu är okänd för nationio bland hundra af den svenska befolkningen. Man må dock be- sinna, att dessa frågor röra hela folket och icke blott några köpmanna- och andra industriella intressen. Det är folket, de som dagligen handla och vandla, som skola underkasta sig ett system, hvarom de ej hafva något begrepp. Jag hemställer, huruvida icke ett sådant steg skulle medföra stora vådor, och huruvida det är klokt att på en gång vilja genomdrifva en reform, som kanske behöfver hundra år för att vinna allmän tillämpning. Är då icke bättre att, såsom Herr Statsrådet och Chefen för Civil-departementet yttrade i fjor, i tid bereda folket härfpå i skolor och undervisningsanstalter genom att visa, huru dessa evalveringar skola ega rum, och genom att i almanachan sprida underrättelse derom? Dessa åtgärder anser jag för min del böra föregå reformen och, ehuru jag har den bestämda förhoppningen, att förslaget, äfven om det antages i denna Kammare, kommer att falla i Medkammaren, hyser jag dock, för den händelse detta icke skulle inträffa, det hopp till den upplysta och fosterländska regering som Sverige nu har lyckan att ega, att denna icke skall fästa afseende vid en sådan hemställan, och får i öfrigt för min del anhålla om afslag å Utskottets förevarande förslag.

Herr Wallenberg: Den siste ärade talaren har i denna, så vidt jag förstår, praktiska fråga behagat yttra, att det ifrågavarande steget vore för tidigt, alldenstund England och Ryssland ännu icke antagit detta system och vi hafva med England den största samfärdsel i merkantilt hänseende. Men då borde väl den ärade talaren hafva varit betänkt på att föreslå det engelska eller ryska mått- och vigtsystemet, enär det underlättar samfärdseln, i fall de länder, som stå i liflig handelsförbindelse med hvarandra, begagna samma mått- och vigtsystem. För öfrigt ber jag få nämna, att detta påstående af den ärade talaren hvad England beträffar *icke* är fullt öfverensstämmande med verkliga förhållandet, ty redan 1864 antogs i England en lag, hvarigenom det metriska systemet der antogs till konventionellt bruk, och inför landets domstolar äro kontrakt, deri metriska mått förekomma, lagligen giltiga. Han har äfven talat om hvad som i denna fråga föreföll vid förra årets riksdag. Detta är oss alla bekant. Men jag tror, att det är lika mycket känt, att det motstånd, som det Kongl. förslaget då rönt, uppkom deraf att detsamma var ofullständigt. Man inser nu, att det icke går an att gå i omvänd ordning mot förr, då man för hvarje vara af betydighet antog en särskild vigt. Nu ville man i stället införa *ett* slags vigt för en selsättning och *ett annat slag* för en annan. Detta blefve väl en ännu svårare förvirring, och det kallar jag icke *öfvergång* utan ett *stänbord* för att hindra införandet af något helgjutet i detta afseende. Den ärade talaren har yttrat, att det vore så väl staldt, att man hade att emotse en lättfattlig framställning om metersystemet.

hvilken man först skulle lära sig. Detta är mycket bra för skolorna; men de som kommit till en mognare ålder lära sig det icke för, än systemet blifver till efterlefnad antaget. Det är nödvändighetens lag, som drifver, att man lär sig sådana saker, men man gör det icke såsom ideolog.

Jag tror att före antagande af 1855 års författning hyste man lika stora farhågor med afseende på öfvergångens svårigheter, hvilka dock sedan ganska lätt öfvervunnits. Jag vill i afseende på det förslag, som nu är framställt, och svårigheterna att öfvergå till ett annat system, fästa uppmärksamheten på, att det är ganska många rymd- och tyngdbegrepp, som icke träffa in med de förut bekanta och således icke ingått i det allmänna föreställningssättet. Det är således lättare att nu öfvergå till denna förändring, som man kan anse vara definitiv, än att antaga systemet framdeles, då man blifvit förtrolig med alla detaljerna af 1855 års mått- och vigtsystem.

Den ärade talaren har äfven yttrat, att frågan gäller ett stort antal svenskar. Detta är mycket sant. Men han yttrade derjente, att det icke medförde lättnader för andra än några köpmän, och detta är icke öfverensstämmade med rätta förhållandet. Detta är nemligen icke någon köpmannaangelägenhet; det är en *allmän* angelägenhet, att alla menniskor kunna förstå de viktiga uppgifter, som meddelas från främmande länder om förhållandena derstädes. För öfrigt vet jag icke, hvarföre vi skola anse det svenska folket mera olärdigt än andra nationer. Ända från Gibraltar och till Rysslands gränser, från Konstantinopel till Danmarks gränser är detta system antaget, och man vill väl icke att vi skola sitta stilla och sist af alla antaga detsamma. Norska regeringen har framställt förslag om samma systems antagande i Norge, och jag kan icke föreställa mig, att normännen skulle stå så mycket öfver oss, att det vore en möjlighet der att ansluta sig till en stor kulturfråga, men icke här. När man skrifver i ett utskottsbetänkande »så fort ske kan», så är icke meningen, att det skall följa något telegrafsvär, utan blott att frågan skall få den behandling, som Utskottet åsyftar, och man kan väl hafva skäl här säga detta, då en Kongl. proposition i ämnet föreligger på andra sidan Kölen. Det är nu egentligen endast en enda sak som vällar betänkligheter, och det är öfvergångens svårigheter. Men i hvilka fall finnas icke öfvergångssvårigheter? Ligger deruti något skäl för afslag, eller är det klokt att alltid säga: Nej, stör mig icke; det är obehvämt att tänka sig in i nya förhållanden; om vi väl hade besegrat öfvergångens besvärligheter, så fingo vi det visserligen sedermera betydligt bättre, och mycket vore vunnet, men det får väl vara som det är, ty sjelfva öfvergången vilja vi ej besvära oss med. Förhållandet är härvid alldeles detsamma som angående papperssettorna; för bekvämligheten att deraf kunna med lätthet bära ett större antal i fickan, vill man försaka tryggheten af ett metalliskt underlag i landets allmänna penningarörelse. Men hur är det möjligt att göra *något* framåtskridande, om man alltid ropar:

Metriskt systems införande i Sverige, Norge och Danmark.
(Forts.)

Metriskasystemets införande i Sverige, Norge och Danmark.
(Forts.)

«låt mig sitta i fred och stör mig icke». Huru är det möjligt att utföra någon nyodling, om man icke vill underkasta sig det mindre tacksamma arbete, som erfordras de första åren, då man icke får någon skörd? Man måste ju arbeta för att framdeles få rika skördar, och detta är ju något så vanligt i vårt land, att jag icke kan inse, hvarför vi skola misströsta om att vinna lika goda resultat i andra afseenden. Vi måste komma ihåg, att vi i många afseenden arbeta för våra efterkommande, och detta är en fråga, af hvilken vi icke kunna draga stora fördelar, utan, jag medgifver det, af hvilken vi nästan endast hafva öfvergångens olägenheter; men jag anser, att vi böra underkasta oss dessa, för att åt våra efterkommande bereda de stora fördelar, som åtfölja den föreslagna förändringen. Om det var önskligt att det metriska systemet hade blifvit antaget år 1854, då det omfattades endast af sjutio millioner människor, så anser jag, det numera vara en nödvändighet att antaga detsamma och anhåller derföre om bifall till Utskottets hemställan.

Grefve Mörner, Carl Göran: Den föregående ärade talaren har yttrat, att vi böra tänka på att kunna lemna något arf åt våra efterkommande samt att det var en stor olycka, att det metriska systemet icke blef antaget år 1854. Jag tror för min del, att det steg, som då togs, var en lycka för vårt land. Detta steg var öfverensstämmande med hvad som var möjligt att verkställa; och jag tror, att då man vill göra en reform, är det viktigast att se till att man gör något som icke allenast är förträffligt utan äfven möjligt. Den förändring, som då skedde, har utan några svårigheter vunnit tillämpning i hela landet. Jag önskar, att de Herrar, som förorda den nu ifrågasatta förändringen, må få se den tid, då annat än missnöje blifver skörden deraf. Den värde talaren har påstått, att det metriska systemet vore antaget öfver hela Europa från Gibraltar till Ryssland. Ja, det må vara antaget på papperet, men tillämpadt är det icke. Det har ännu icke vunnit allmän tillämpning ens i Frankrike, der det först började användas. Det går icke så lätt att få en nation att öfvergifva de vanor, vid hvilka den uppväxt. Nu är frågan, hurtvida det är större vigt att underlätta räkningen för herrar köpmän, industriidkare och bankirer, än att se till att folket har att tillämpa ett mått- och vigtsystem, vid hvilket det är vant och hvilket det begriper. Jag vågar påstå, att det ifrågasatta nya systemet ännu är här i landet så litet känt, att om man framstälde den frågan, huru detta system är beskaffadt och huru det förhåller sig till vårt nu gällande mått- och vigtsystem, så skulle icke allenast den största delen af landets bildade invånare stå svarslösa, utan äfven i denna Kammare flertalet af dess ledamöter vid en examen blifva differerade. Tryggt vågar jag påstå detta till och med om Herrarne. Om nu en sådan obekantskap med systemet är rådande, då tror jag äfven att det ej är för mycket vågadt, att säga att man dömer om något, som man icke känner. Att under sådana

förhållanden fatta ett beslut endast på grund af andras auktoritet, det är efter mitt förmenande temligen vådligt, och allra minst lär det vara i sin ordning att helt enkelt uppdraga åt Kongl. Maj:t att ändra om hela mått- och vigtsystemet för landet. Förra gången då fråga var om ändring häruti, ansåg man detta vara en sak, som erfordrade ett offentligt beslut från Riksdagens sida. Redan i den oformlighet, förslaget i nu anmärkta hänseende erhållit, ligger för mig ett hinder att understödja detsamma; men ännu mindre kan jag inse, att representationen bör blanda sig uti regeringens underhandlingar med främmande länder eller att vi skulle skrifva och begära, att regeringen ville taga initiativ för att få det metriska systemet infördt i Danmark. Hvarföre utsträcker icke motionären och Utskottet i sådant fall sin begäran derhän att anhålla, det Kongl. Maj:t må använda sina bona officia för att få det metriska systemet infördt äfven i England och Ryssland. Den förste talaren gick, i likhet med mig, ut från den åsigt, att vi böra se på hvad som passar för det land, i hvilket vi befinna oss; men detta kunna vi väl icke sägas göra, om vi genom förändringar skaffa oss en olägenhet från andra håll, med hvilka våra affärsförbindelser äro af vida större betydhet. Samme ärade talare påstod, att motståndet vid förra riksdagen skulle hufvudsakligen härrört deraf, att regeringens förslag var ofullständigt. Den aktade talaren fälde visserligen i denna Kammare ett yttrande i sådan riktning, men jag tror, att han förgäfvades skall leta efter något dylikt i Andra kammarens protokoll. Det var äfven här ganska få, som tillkännagäfvade sig dela hans åsikter; och att de icke utgjorde majoriteten, tror jag mig, utan fara för misstag, kunna säga. Jag tror för min del, att vi gerna kunna lemna åt våra efterkommande att sjelfva ordna nu förevarande fråga, och att fäderneslandet icke förlorar något på att detta förslag afslås, hvarom jag för min del får anhålla.

Metriskasystemets införande i Sverige, Norge och Danmark.
(Forts.)

Herr von Geijer: Det är mycket sant hvad den förste talaren lifligt framhöll, att Herr Wallenbergs i föreliggande betänkande omhandlade motion, rörande antagandet af det metriska systemet, kommit att blifva remitterad till ett Utskott, hvars samtliga ledamöter hafva en annan uppfattning af denna fråga än den som gjorde sig gällande inom Riksdagens Andra Kammare vid behandling af samma fråga sistlidet år, och som då äfven delades af en Konungens rådgifvare. Men detta rör icke Utskottet för, enär Utskottet, så godt detsamma förmått, begrundat frågan och dervid kommit till det resultat, som blifvit framlagdt. Den samme talaren sade tillika, att en öfvergång till ett nytt mått- och vigtsystem måste medföra stora olägenheter, och deruti har han otvifvelaktigt också rätt. Emellertid torde än större olägenheter uppkomma, i fall vi till en oviss framtid uppskjuta frågan om antagandet af det metriska systemet, hvilket system redan vunnit insteg inom en stor del af den civiliserade världen. Den kolossala utvecklingen af kommunikationsväsendet under

Metriskasystemets införande i Sverige, Norge och Danmark.
(Forts.)

de senaste decennierna har gjort samfärdseln emellan nationerna så liflig, att behovet af ett internationellt mått- och vigtsystem synes nu vara snart sagdt oafvisligt. Och lika med den andre talaren i ordningen tror och jag, att om de män, hvilka för 20 år tillbaka införde vårt nuvarande mått- och vigtsystem, kunnat föreställa sig i hvilken skala samfärdseln emellan folken skulle komma att öka sig under den närmaste tiden derefter, så hade de beslutat sig för antagandet af det metriska systemet, och icke, såsom de gjorde, stannat vid att införa decimalindelningen med bibehållande af de gamla grundenheter. Jag kan icke instämma i en värd talares yttrade mening, att allmänheten redan inlärt sig vårt nya mått- och vigtsystem. Tvärtom tror jag att ganska lång tid ännu erfordras innan detta skett; det stora flertalet torde, i likhet med mig, icke ännu hafva i beräkningar begagnat det nya ytmåttet: qvadratstång och qvadratref. Vi hafva här i landet hittills endast lärt oss begagna en liten del af det nya mått- och vigtsystemet, och det torde vara skäl att, så mycket möjligt är, bespara oss mödan att inlära den öfriga delen, genom att så fort ske kan antaga det metriska systemet. Hvad vi börjat något lära oss är decimalräkningen, och den kunskapen kommer oss naturligtvis till gagn äfven vid beräkningar enligt metriska systemet. Decimalräkningen i mått och vikt samt mynt, egnande sig företrädesvis för skriftlig beräkning, leder till stor besparing af tid och arbetskraft, men denna räkning kan endast småningom komma i allmänt bruk, nemligen i den mån folkundervisningen utvecklar sig.

Vårt nya decimala mått- och vigtsystem — det enda som finnes utom det metriska — är måhända i och för sig bättre än det metriska; foten och skålpundet synas vara lämpligare grundenheter än metern och grammen. Och föga vikt torde böra tilläggas den emot vårt system gjorda anmärkningen, att förbindelsen emellan måttet och vigten icke är, såsom det heter, decimal, i följd hvaraf det ej är så enkelt enligt vårt system som enligt det metriska att beräkna vigten af en kropp, hvars volym och specifika vikt äro kända. Men vårt i och för sig förträffliga mått- och vigtsystem kan omöjligen blifva internationellt, och torde därför böra vika för det metriska systemet, som kan blifva det.

Gemensamt mått och vikt i de skandinaviska länderna är otänkbart, om vi icke antaga metriska systemet; Danmark och Norge komma säkert att införa detsamma, och sätta icke i fråga att, med bibehållande af de gamla grundenheter, inflicka decimalindelningen i deras nuvarande mått- och vigtsystem. Jag tror därför att tiden är inne att vidtaga förberedande åtgärder för det metriska systemets antagande; dermed kommer i allt fall icke att gå särdeles hastigt. Det torde sannolikt befinnas nödigt att, på sätt ifrågasattes vid införandet af vårt nuvarande mått- och vigtsystem, lagen om antagande af metriska systemet innehåller stadgande derom, att tillämpningen börjar först 10 år derefter, på det kunskap om det nya

mått- och vigtsystemet må under tiden kunna bibringas all- *Metriskasystemets införande*
 mänheten. *i Sverige, Norge och Danmark.*

Jag får tillstyrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Wærn: När man ser de stora lättnader, som det metriskasystemet medför, och när man tillika ser, huru detsamma alltmera allmänt antages i andra länder, oaktadt de svårigheter, som med dess införande äro förknippade, så är det icke möjligt att tro annat än att det blott är en tidsfråga när också vi skola komma dit, äfven om de fördelar vi skulle hafva deraf ännu icke allmänt af oss inses. Häremot har man nu dels betviflat, att fördelarne skulle vara så stora, dels talat om öfvergångens svårigheter och öfverdrifvit dem och dels slutligen sagt, att det icke skulle vara skäl att nu skrifiwa, då sista Riksdagen afslagit Kongl. Maj:ts proposition. Detta sista skäl har varit det, som förekommit mig vara det starkaste och som gjort, att äfven jag hesiterat, icke att så snart, som ske kunde, söka få systemet infördt, utan om lämpligheten att just nu skrifiwa, men jag anser så starka anledningar förefinnas, att det icke i detta fall bör hesiteras. Det metriskasystemet har icke blott blifvit så allmänt i andra länder antaget, som här af flere talare blifvit påpekadt, utan det har också inträngt till oss sjelfva. Det är redan gällande här i Sverige. Det gäller nemligen i medicinalvigt, i myntvigt, i utländsk portovigt. I alla dessa förhållanden hafva vi den franska vigten, och vi släpa således oupphörligt med ett dubbelt system, hvilket just är den största och tråkigaste svårigheten af alla. Dertill kommer, att vi lemnat vår Regering efter vårt sista svar den impression, att Riksdagen icke vill hafva någon förändring. Om således Riksdagen anser att något bör göras, böra vi å nyo omtala det. En talare har här sagt, att när Kongl. Maj:ts proposition afslogs vid sista riksdagen, var det icke blott derföre, att man ansåg den öfvergång Regeringen då föreslog, eller att införa det metriskasystemet vid jernvägstrafiken innan det i öfrigt skulle vara allmänt gällande, såsom olämplig, utan att det var motvilja mot förändringen öfver hufvud, som var det gällande skälet för afslag, men jag anser, att hvarken han eller någon annan kan påstå något sådant med skäl; ty det var icke skilda talare, af hvilka de ena sade, att vårt skäl är öfvergången och de andra, vårt skäl är, att vi icke för det närvarande tycka om ändring i det gällande systemet, så att man af talarnes antal å ena eller andra sidan kunde bedöma hvilketdera skälet var det öfvervägande, utan när man läser diskussionen, och jag har gjort det, finner man att alldeles samma talare använde båda skälen. Att då göra en beräkning står icke till, men en slutsats kan göras; ty då samma flertal af Kammaren sagt att vi icke anse tidpunkten vara nu lämplig och tillika sagt, att såsom skäl derför hafva vi äfven det, att det är föreslaget, att systemet skall antagas i vissa fall och icke i andra, så är omisskänneligt att, då, utom farhågorna i sig

(Forts.)

Metriskasystemets införande i Sverige, Norge och Danmark.
(Forts.)

sjelfva, ytterligare tillkommer, att dessa blifva så mycket större, om metriska systemet blott skall tillämpas i vissa fall men icke i andra, deraf ingen annan slutsats kan dragas, än att denna idé måste öfvergifvas och vi gå in på den banan att, då vi besluta oss för införandet, taga det hela på en gång, emedan det motståndet mot detta är mindre än mot det som vid förra Riksdagen blef föreslaget. Mitt andra skäl är derföre det, att vi lemnat Regeringen ett afslag, men då frågan icke kan hvila, böra vi säga hvad vi tänka och säga hvad som måste följa af föregående Riksdags diskussion, nemligen att det är bättre att införa metriska systemet på en gång i allt, än blott i vissa fall men icke i andra, hvarigenom ytterligare uppkommer en förlängning af den tid, under hvilken man har två system. Det tredje skälet är, att det icke blott gjort sig gällande i aflägsna delar af Europa och hos handelsnationer och för köpmän, utan blifvit nu så allmänt, att det är inpå våra gränser, och att alla svårigheterna af att hafva olika mått, mål och vigt med andra inom kort tid måste tränga sig in på hela vår allmänhet. Det metriska systemet har af Kongl. Maj:t blifvit föreslaget till antagande i Norge. Det Utskott, som behandlat frågan, har enhälligt förordat det, och i detta Utskott hafva suttit män af allmogen, af hvilka man icke väntat att de skulle handla så. Det kan derföre icke betviflas att Norge redan detta år kommer att antaga det, och vi få således utefter hela vår gräns en kollision med detta system, och således tvingas de, som hafva affärer på Norge, att lära sig systemet. På sambandet mellan Norge och Sverige komma alla olägenheterna af olika beräkningar att omedelbart kännas. I Danmark är det antaget i afseende på vigt, och det är intet tvifvel underkastadt att det äfven blir antaget i afseende på mått och mål. Vi böra under sådana omständigheter gifva denna tidsfråga, som icke får falla, den behandling, att vi i afseende på den säga vår regering hvad vi önska och söka förhindra ett tillstånd, som vi i längden icke kunna hålla ut med, hvarföre jag tillstyrker bifall till Utskottets förslag.

Herr von Koch: Efter det flere talare på den sida, som jag förut förklarar mig tillhöra, yttrat sig i frågan, skulle jag icke hafva begärt ordet, om man icke påstått, att det egentligen endast vore i köpmännens, bankirernes och den större industriens intresse, som förevarande förslag framkommit, samt de, som hufvudsakligen talat derför, tillhört någon af först uppräknade klasser. Jag, som icke har andra intressen än en svensk bondes och landtbrukares, anhåller derföre att i deras intresse få yttra mig till fördel för det metriska systemet. Jag gjorde det förra gången frågan var för, ehuru jag då hade mina betänkligheter, derför att det var så litet som böjds på, men jag tog det i afräkning på hvad som skulle komma. Det har blifvit nämnt af den siste talaren, att det vore af vigt för dem, som bo på båda sidor om Kölen, att hafva ett lika mått- och vigtsystem. I den trakt jag bor hafva vi mycken beröring med Danmark och

Tyskland, der det metriska vigtsystemet är infördt och under senare tiden blifvit allt mera tillämpadt. Inästan alla östersjöhamnar noteras numera efter detta system, och då våra affärer på dessa hamnar äro ganska betydliga, uppkommer äfven nödvändigheten att ständigt göra evalveringar emellan nämnda system och det vi hafva. Samma förhållande är äfven med Danmark, på hvilket land vi hafva vår förnämsta export af smör och spannmål. Jag tror att de, som i allmänhet minst förtjena på införandet af metriska systemet, äro just köpmännen och de större industriidkarne. Dessa göra icke evalveringarne för intet, utan kunderna betala deras besvär, och det vanligen dyrt. Det har blifvit sagdt, att det skulle vara så svårt att lära sig detta system. Jag har varit i tillfälle, då jag en tid var delegare i ett större sågverk, att se huru lätt våra simpla svenska sågare, som sågade både efter svenska, franska och engelska mått, lärde sig dessa. Skälet, hvarföre vi icke genast 1854 accepterade det metriska systemet, var att vi hade så goda jämförelsepunkter i vårt gamla mått- och vigtsystem, med foten och kannan jemte den senares 100 tum, som äfven betydligt lättade decimalberäkningens införande. Steget var ändå stort och, enligt min tanke, då stort nog. Ehuru vårt eget nu varande system troligen, i vetenskapligt hänseende, är det fullkomligaste, så och emedan, såsom jag vid förra riksdagen yttrade, vi icke kunna hoppas att införa vårt system på världsmarknaden, medan deremot det metriska systemet gör sig allt mera allmänt gällande, är det därför *i samfärdselns intresse* fördelaktigt, om äfven hos oss det metriska systemet antages. Jag yttrade äfven då och vidhåller nu, att den öfvergång till det nya tror jag för min del icke skall blifva så kinkig och så utan alla jämförelsepunkter. Hvad kilogrammen beträffar, så äro 8 $\frac{1}{2}$ kilogram så nära 20 skålpund, att skilnaden torde för alla praktiska angelägenheter blifva af ringa betydelse; 8 $\frac{1}{2}$ kilogram utgöra nemligen noga räknadt 19,992 svenska skålpund, det vill säga att skilnaden är $\frac{8}{1000}$ skålpund. Märk detta, blott $\frac{8}{1000}$ skålpund. Hvad längdmåttet eller foten beträffar, så är vår nuvarande fot temligen nära 30 centimeter; differensen utgör endast 0,0030959 eller $\frac{3}{1000}$ meter. För praktiska ändamål blefve väl detta utan särdeles betydelse. Jemförelsen blef sedan, att 3 $\frac{1}{3}$ fot vore 1 meter, 3 meter 10 fot och 6 meter 20 fot eller 10 alnar. På dessa skäl och dem, som förut blifvit i ämnet anförda, tillstyrker jag bifall till Utskottets förslag.

Herr Carlson: Inom Utskottet har ingen meningsskiljaktighet egt rum i afseende på lämpligheten af det steg, som här blifvit föreslaget. Det är de stora öfvervägande fördelarne hos det ifrågavarande systemet, som banat det väg genom större delen af Europa och som Utskottet funnit tillräckligt talande äfven för oss.

Jag skall anhålla att få upptaga några af de anmärkningar, som äro gjorda mot lämpligheten att nu öfvergå till detta system. Man

Metriskasystemets införande i Sverige, Norge och Danmark.
(Forts.)

har sagt, att kunskapen om det metriska systemet är så ringa, att till och med en stor del af Kammarens ledamöter icke känna, huru de nya måtten förhålla sig till de gamla. Jag tror dock, att det icke är *derpå* som vigten ligger, att man känner huru många 100:delar eller 1000:delar af de nya måtten gå på de gamla. utan *derpå* att man känner fördelarne af det nya systemet, och med afseende *derpå* tror jag det är för Kammarens ledamöter bekant, hvilka stora lättnader, som en tiodelning alltid medför. Denna utvecklar dock icke hela sin tidsbesparande kraft förr än systemet är fullständigt infördt och på en gång tillämpadt på mått, vigt och mynt. Det är öfvertygelsen härom, insigten om dess stora betydelse, som, efter hvad jag tror, skall föra frågan fram. De mera speciela detaljerna lär man sig sedermera efter hand, mest genom bruket; och jag ber härvid att få göra en fråga: Känna verkligen alla så grundligt vårt nu gällande system? en bekännelse har redan blifvit gjord af en värd ledamot af Kammarkens, att han sjelf icke hade reda på vissa delar deraf.

Det har äfven blifvit sagdt, att det vore för litet att nu få det metriska systemet infördt i endast de tre länderna Sverige, Norge och Danmark; äfven Ryssland borde vara med om reformen. Här emot kan invändas, att det till äfventyrs icke obetydligt skulle försena frågans afgörande, om man ville så starkt utsträcka den. För närvarande äro de skandinaviska länderna samt England och Ryssland de enda europeiska stater som icke antagit det metriska systemet, alla andra hafva det, och den tilltagande samfärdseln med dessa länder, som med ökad styrka gör sig gällande, manar äfven oss att gå i samma riktning.

Ett skäl, jemte andra, hvarför man just i de tre skandinaviska länderna bör antaga det nya systemet är, att det kan betraktas såsom en följdriktig utveckling af den nya myntkonventionen, hvarvid två af de skandinaviska länderna redan börjat vänja sig och hvaraf de funnit sig väl.

Hvad det beträffar, att detta system icke skulle verkligen tillämpas i de länder, der det är infördt, så vet jag väl, att det efter det nyas införande alltid finnes några lemningar kvar af det gamla, men min sista erfarenhet är att jag, då jag sistlidet år tillbringade någon tid i Tyskland, der detta system nyss var infördt, öfver allt hörde det tillämpas, utan att någon klagan deröfver förspordes. Jag tror att så äfven kommer att gå hos oss.

Om man gör sig reda för ställningen i denna fråga, så kommer man otvifvelaktigt till den åsigt, som en ledamot af Utskottet redan uttalat och hvari jag instämmer, att här föreligger blott en tidsfråga. Vi befinna oss för närvarande i ett öfvergångstillstånd. 1854 års beslut har banat vägen för ett fullständigt metersystem. Ju förr man tager steget fullt ut, desto större blifva fördelarne, och å andra sidan, ju mera man låter det nuvarande systemet rotfästa sig, desto

svårare blir förändringen och desto senare kommer man i besittning af de stora lättnader, som genom en sådan förändring skulle vinnas.

En bestämd skilnad måste göras mellan den tidpunkt, då beslutet om en förändring i detta hänseende fattas, och den tidpunkt, då förändringen bör träda i verket; i detta senare afseende är det som jag tror att man bör vara varsam, men att beslutet deremot måste fattas utan uppskof just för att tillämpningen må hinna förberedas. Den rätta tidpunkten att sprida kunskap om systemet är först inne, då ett afgörande beslut om dess införande är fattadt. Mellan denna tidpunkt och den, då beslutet skall träda i verksamhet, bör genom alla medel, genom ungdomens undervisning, genom spridande af broschyrer och så vidare kändedomen om systemet göras allmän. Dessa medel förlora sin kraft, om man icke har visshet derom, att hvad man lär kommer att tillämpas. Det blir då en helt annan styrka, hvarmed man tager kändedom härom.

På alla dessa skäl, och då jag för min del tror, att det icke allenast är den stora industrien samt köpmän och bankirer, som draga fördel af detta system, utan att dess fördelar företrädesvis göra sig gällande i den mindre rörelsen, emedan tionalssystemet har den utmärkande egenskapen att gifva finare underafdelningar än toltfalsräkningen, anser jag vårt land icke längre bör vara uteslutet från kretsen af de länder, som åtnjuta fördelarne af detta system, och tillstyrker därför bifall till Utskottets förslag.

Herr Rydqvist: Åtskilligt, som af mina antagonisterna i denna fråga blifvit anfördt, har föranlett mig att begära ordet å nyo, men innan jag går att söka vederlägga dessa yttranden, ber jag att blott för några ögonblick få fästa uppmärksamheten på, huru frågor af så allvarlig beskaffenhet som den förevarande anses af framstående män i andra länder. Jag skall då blott taga ett enda exempel, nemligen en skriftställare i Frankrike, märken, mine Herrar, i Frankrike, en af nutidens mest ansedda nationalekonomer. Han yttrade sig för kort tid sedan i detta ämne sålunda, och hans anförande står att läsa i Journal des Economistes, hvilken tidning är väl känd för att uttala reformatoriska åsigtter: »Såvida ej folken underkufvats med vapen, bibehålla de sättet för vägning och mätning, på samma sätt som de vårda sig om sitt språk».

Detta uttalande har skett i Frankrike, detta land, hvarest det metriska systemet just uppkommit. Såväl jag som många af Herrarne, hvilka varit i Frankrike, känna, att ännu i denna stund begagnas der i handel och vandel det gamla räknesättet efter sous och livres. Man köper en vara för så och så många sous, och man talar ej om kilogram i den dagliga rörelsen på torg och i bodar. Får man en räkning, så står der visserligen francs och centimes samt kilogram, emedan lagen vid äfventyr af böter bjuder så, men i det metriska

Metriskasystemets införande i Sverige, Norge och Danmark.
(Forts.)

Metriskasystemets införande i Sverige, Norge och Danmark.
(Forts.)

systemets hemland har det ännu efter 70 år ej gjort sig fullt gällande. Hvad är vidare orsaken, att England, det största merkantila land i världen, ännu har mångfaldiga system för mynt, mått, mål och vigt? Ej det, att det metriska systemet ej der uppkommit, ej någon nationalstolthet. Nej, engelsmännen äro ett praktiskt folk, som ser efter hvilka fördelar och olägenheter de kunna få af en reform. Tjogtals gånger har jag läst i Times och Economist, att ingen minister — ty derifrån tages der städse initiativet — vågar ifrågasätta att reformera Englands system i detta hänseende, ehuru detta erkännes vara det mest osystematiska som gerna kan tänkas. Statsmännen i detta land äro inga »ideologer» och befara därför med skäl, att folket skulle blifva förryckt, om man ville nödga det att frångå sina, flera århundraden gamla vanor att räkna, väga och mäta. I England finnes ingen, i hvilken samhällsklass som helst, som ej förstår att räkna efter pund, shilling och pence och som icke förstår hvad en engelsk fot betyder. Men skulle man brådstörtadt antaga ett nytt system och en nomenklatur, som ej allmänt förstås, så skulle folket råka i uppror. Detta har varit anledningen, hvarför man uti England hyst så stora betänkligheter i denna fråga och hvarför hittills ej någon reform kommit till stånd. Jag ber nu att den ärade motionären, med hvilken jag förut en gång debatterat i denna fråga, ville fästa uppmärksamheten vid att, *oaktadt* det engelska systemet är det mest irrationela, så hafva ändock engelsmännen blifvit det rikaste folk i världen. Jag säger ej *derföre*, utan *oaktadt*, och jag kan ej uti vårt nuvarande mynt-, mått- och vigtsystem för min del se något hinder för att vi skulle kunna blifva lika rika som engelsmännen.

Jag skall nu öfvergå till bemötande af några satser, som här blifvit framställda. Den ärade motionären, som naturligtvis är svag för sitt förslags framgång, har förklarar, att åtskillige talare hafva med honom instämt, att om vi antaga det metriska systemet, skall den merkantila samfärdseln härigenom särdeles underlättas. Jag önskar, att man en gång ville komma »from sounds to things». Jag skall emellertid försöka att med några exempel belysa förhållandena. En sidenhandlare införskrifver från Paris eller Lyon så och så många meter siden. När varan kommer till tullen, behandlas den efter svenska tulltariffen, och tullen betalas efter svensk vigt. Köpmannen, som har reda på meters förhållande till den svenska foten, gör deretter sina beräkningar och säljer sedermera sidenet en gros eller minut efter svenskt mått. Om nu en kund i stället köper så och så många *meter* siden, har han deraf ej den ringaste fördel, utan fördelen ligger deri, att köpmannen slipper göra en uträkning om förhållandet emellan meter och fot. På samma sätt, om en köpman importerar en last stenkol, så uppgöres aftalet om så och så många keels eller chaldrons, men när lasten hitkommit, säljes den efter svensk tunna. Då England ej vill gå in på metersystemet, kan således i detta fall ej någon

tördel uppstå för den svenske köpmannen, ty han måste lika fullt göra en evalvering. Exporterar en svensk köpman trävaror, så gör han det efter petersburger-standard och härmed skulle han få fortfara äfven om det metriska systemet antoges hos oss, ty petersburger-standard är gällande i träaffärer öfver hela världen. Huru man än betraktar förhållandena, så uppstår fördel för inga andra än dem, som stå i direkt beröring med utlandet.

Metriskasystemets införande i Sverige, Norge och Danmark.
(Forts.)

Samme ärade talare, motionären, ansåg det vara särdeles nyttigt om en nödvändighetens lag tvingade folket att inlära det metriska systemet, och att det vore obehöfligt och onödigt att folket före dess antagande derom hade något begrepp. Jag kan verkligen ej dela denna åsigt. Jag har af historien mig bekant, att, såsom den af mig citerade franske författaren sagt, när ett folk blifvit med vapenmakt kufvadt, försök någon gång gjorts att åläggga det att öfvergifva sitt eget modersmål och antaga inkräktarnes, men jag tror ej att i vårt lyckliga land något ditåt skulle vilja försökas, utan skall det metriska systemet i tidernas längd lyckas intränga hos vårt folk och blifva angenämt för detsamma, så lär det väl ej vara mer än billigt, att man först upplyser nationen hvarom fråga är. Man har sagt att 1855 gick det i en handvändning att gifva ut en författning efter nya grunder om mått, mål och vikt. Hvarför lyckades det? Jo, därför att enheterna blefvo desamma som nationen sedan långliga tider begagnat. Detta känna Herrarne alla och i första rummet motionären. Men hvilken enhet hafva vi här? Hvilken jmförelsepunkt har det metriska systemet med vårt nuvarande? En kilometer är 3,370 fot, en kubikmeter eller stère = 38,2 kubikfot, en litre = 38 kubiktum, och en kilogram = 2 skålp. 350 ort och 25 korn. Finnas här några jmförelsepunkter emellan det gamla och nya systemet? Följden måste blifva att, när man utan undervisning i frågan, utan underbyggnad och kännedom om förhållandena får sig ålagdt att öfvergå till det nya systemet, folket blir så förbrylladt och förvilladt, att man kan riskera hvad som helst, men ej blir regeringen eller representationen uppburen af det allmänna omdömet, om en så beskaffad förändring påbjudes, som i sjelfva verket är en försämring; ty vårt decimalsystem är i många hänseenden bättre än det metriska.

Den ärade motionären påstod vidare, att alla nationer antagit det metriska systemet. Detta påstående var naturligtvis en lapsus calami, ty jag förmodar, att han ännu räknar engelsmän och ryssar bland nationerna.

Att förslag om det metriska systemets antagande i Norge och Danmark väckts, undrar jag mindre på, ty i hälften af frågan, nemligen i hvad som rör viktförhållandena, står man der redan på detta systems grund. Frågan gäller således der mått och mål, men möter troligen mycket motstånd.

En ledamot, som förut suttit i Konungens råd och nu deltagit i

Metriskasystemets införande i Sverige, Norge och Danmark. (Forts.) denna frågas behandling inom det Tillfälliga Utskottet, har förklarats sig helt och hållet dela Utskottets åsigt och påstått, att det är bättre att införa det metriska systemet helt än partielt. Det förvånar mig, att den ärade ledamoten under loppet af ett år kunnat ändra åsigt så betydligt, ty, om jag ej misstager mig, tillstyrkte han såsom statsråd förra året Kongl. Maj:ts att aflåta den proposition i ämnet som jag förut citerat. Då ansåg han att man borde gå ytterst försiktigt till väga, men nu tyckes han hafva gifvit upp gärdet helt och hållet.

En annan ledamot af Utskottet, den som sist hade ordet, yttrade bland annat, att hans åsigt är, att det metriska systemet har många och öfvervägande fördelar, som ej kunna fattas i det land, der systemet icke är antaget. Han frågade äfven, om alla känna vårt nuvarande system, och svarade sjelf derpå nej. Deri har han rätt, ty åtskilligt af vårt system är ännu i denna stund icke inplantadt eller användt hos åtminstone en stor del af vårt folk. Till och med i Stockholm köper man ännu efter *skilling* och *butelj*. Ett annat exempel på vådligheten af att ändra systemet finnes i fråga om jordindelningen efter qvadratmått. I de statistiska officiella uppgifterna talas ännu aldrig om qvadratref. utan om tunnland, och det kommer sig deraf att, om man skulle begära att erhålla de primära uppgifterna efter qvadratref, så blefve de femton gånger sämre än nu är fallet. Landtmätarne utföra ännu, åtminstone för enskilda personer, sina beräkningar i tunnland, fastän i de officiella handlingarne måste utsättas qvadratref, och i tidningarne ser man, att, när egendomar utbjudas till salu, uppgifves nästan alltid skogens, åkrarnes och ängarnes areal i tunnland, och icke efter qvadratref. Längre hafva vi ej kommit med vårt nuvarande system, som dock är 20 år gammalt. Hvart skulle vi då komma med ett alldeles nytt? Kanske skulle det först 100 år härefter vara applicerad. Den siste talaren uppgaf också såsom lyckligast och bäst, att kunskapen om systemet blefve spridd efter det beslutet om dess antagande vore fattadt. Denna åsigt må han för sin del hysa, men mig förefaller ett sådant tillvägagående vara ungefär detsamma, som att kasta jätten efter brödet i ugnen.

Jag vill ej förlänga diskussionen, utan endast förklara, att jag fortfar i mitt förra yrkande.

Herr Gahn: Jag vill ej missbruka Kammiarens tålmod genom att yttra mig, vare sig om det metriska systemets vetenskapliga fördelar eller om de internationela fördelar, som kunna uppstå genom dess antagande, ty de äro af hvarje upplyst man kända. Jag ber att endast få yttra några ord med anledning af en talares påstående, att detta systems införande skulle medföra gagn blott för exportörer, bankirer och köpmän, samt att det är så föga känt, att dess antagande skulle mötas med allmän ovilja. Detta påstående vill jag bemöta dermed, att det metriska systemet är ganska allmänt känt och tillämpadt, åtminstone i jernindustrien och vid maskinverkstäder.

Valsverk t. ex. konstruera sina valsar efter metermått därför att jernbeställningar i samma mått ingå så ofta, att dess begagnande i fabrikerne är en stor fördel. Afven vill jag omnämna, att arbetarne sjelfva ej endast känna de metriska måtten, utan tycka mest om dem af alla mått och använda dem i dagligt tal. Detta är också helt naturligt, ty med metermättet, som har mycket små indelningar, kan man göra de skarpaste mått, utan att behöfva begagna de vid vårt decimalsystem nödvändiga bråkbenämningar och beteckningar. Svenska foten, med sin indelning i tum och linier efter decimalsystemet, är för groft indelad för industriens behof, hvarför detta mått aldrig blifvit allmänt begagnadt, utan man har i stället hellre tagit det franska måttet. Jag tror att hvarken från industriidkarnes eller arbetarnes sida kommer det metriska systemets införande att möta motstånd, utan tvärtom omfattas med välvilja.

*Metriska systemets införande i Sverige, Norge och Danmark.
(Forts.)*

Såsom skäl emot reformen har anförts, att i England det metriska systemet ej antagits, men jag skulle tro att det svenska folket är vida mottagligare för reformer än det engelska och att, om förslaget af Regeringen antages och genomföres, det ganska lätt skall vinna tillämpning. Den siste talaren har visserligen påstått, att det skall draga långt om, kanske 100 år, innan systemet, om det antages, blir användt af folket. Ar förhållandet verkligen så, finner jag så mycket mer skäl att skyndsamt antaga det, på det att tiden för dess allmänna tillämpning ej må än ytterligare blifva utsträckt till 150 år.

Jag anhåller om bifall till Utskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till förevarande utlåtande och dels afslag derå; framställdes proposition på bifall till utlåtandet samt besvarades med ja.

Anmäldes och bordlades Stats-Utskottets memorial:

N:o 58, med förslag till sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande af Stats-Utskottet afgifvet utlåtande i fråga om byte af jord å Långholmen emellan Kongl. Maj:t och Kronan, å ena sidan, samt Stockholms stad, å den andra; och

N:o 59, i anledning af erhållen återremiss af Stats-Utskottets utlåtande N:o 34, angående väckt förslag att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om ändring i Kongl. kungörelserna den 17 Juli 1847 och den 7 Augusti 1863 rörande sättet för utarrendering af Kronans fastigheter.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem

O. Brakel.

Torsdagen den 22 April.

Kammaren sammanträdde klockan $1\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades 4 protokollsutdrag för den 21 och protokollet för den 12 dennes.

Anmäldes och bordlades Stats-Utskottets utlåtanden:

N:o 60, i anledning af väckta förslag om vidtagande af åtgärder för upphjelpande af kolonien S:t Barthelemy m. m.;

N:o 61, i anledning af väckt motion om pension för Professoren A. J. Angströms enka, Augusta Ångström, född Bédoire;

N:o 62, i anledning af väckt motion om pension åt affidne Tulldistriktchefen W. Karströms enka och dotter;

N:o 63, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om anvisande af medel för Sveriges deltagande uti 1876 års verdensutställning i Philadelphia;

N:o 64, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående anslag till bestridande af kostnaderna för Sveriges deltagande i en internationel geografisk kongress och utställning i Paris;

N:o 65, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående inköp för statens räkning af Frimurare-ordens hus å Riddarholmen i Stockholm;

N:o 66, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående beräkningsgrunden för det af trafikmedlen utgående bidraget till statens jernvägstrafiks pensionsinrättning;

N:o 67, i anledning af väckt motion om anslag till en fackskola för praktisk arkitektur vid Teknologiska institutet; äfvensom Banko-Utskottets betänkande N:o 20, med förslag till ändringar i bankoreglementets tredje, fjerde och femte afdelningar.

Kammaren åtskildes.

In fidem
O. Brakel.